Reactienota zienswijzen

Bestemmingsplan Hoogspanningsstation Halsteren

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0476754.121
definitief revisie 00
25 maart 2024

www.anteagroup.nl

Reactienota zienswijzen

Bestemmingsplan Hoogspanningsstation Halsteren

projectnummer 0476754.121
definitief revisie 00
25 maart 2024

datum	beschrijving	vrijgave
25 maart 2024	Definitief	G. Leeuw

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en inleiding 1

2. Procedure en vooroverleg 2
2.1 Omgevingsdialoog 2
2.2 Vooroverleg 2
2.3 Vaststellingsprocedure 2
2.4 Vervolgprocedure 3

3. Reacties op ingekomen zienswijzen 4
3.1 Inleiding 4
3.2 Lijst indieners zienswijzen 4
3.3 Ontvankelijkheid 5
3.4 Behandeling per thema 5
3.4.1 Procedure en participatie 5
3.4.2 Locatiekeuze 9
3.4.2.1 Locatie De Spie 12
3.4.3 Ophoging of een dijk (maatregelen vanwege overstromingsrisico) 16
3.4.4 Landschappelijke inpassing 17
3.4.5 Cultuurhistorische waarden, aantasting polderlandschap 19
3.4.6 Geluid 21
3.4.7 Flora en fauna 23
3.4.8 Magneetvelden 27
3.4.9 Afwikkeling van verkeer in de aanlegfase en aanleg extra afrit 28
3.4.10 Planschade 29
3.4.11 Overige zienswijzen 30

4. Aanpassingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen en ambtshalve aanpassingen 31

Bijlage 1: Individuele beantwoording zienswijzen 32

Bijlage 2: Lijst indiener zienswijzen (VERTROUWELIJK) 33

1. Aanleiding en inleiding

Nederland wil in 2050 klimaatneutraal zijn en duurzame welvaart bieden aan alle Nederlanders. Een belangrijk doel en tegelijkertijd een enorme opgave. Dit vraagt om een rigoureuze verbouwing van ons hele energiesysteem, waarbij we van fossiele brandstoffen overstappen op duurzame energiebronnen. Daarvoor is grootschalige elektrificatie nodig en een forse uitbreiding van de elektriciteitsnetten om alle warmtepompen, laadpalen, e-boilers, zonnepanelen en windturbines aan te sluiten. In totaal verwacht TenneT de komende tien jaar tussen de 25 en 30 miljard euro te investeren in het hoogspanningsnet op land met meer dan 700 grote infrastructurele projecten. Daarbij is helder dat de vraag naar transportcapaciteit groter is dan wat er op korte termijn kan worden gerealiseerd. Duidelijk is dat niet alles tegelijk kan.

In steeds grotere delen van Nederland is sprake van netcongestie, waardoor er geen ruimte is voor nieuwe afnemers of nieuwe toeleveranciers van elektriciteit. Dit speelt zowel bij TenneT als landelijke netbeheerder, als ook bij Stedin en Enexis als regionale netbeheerders. Zo ook in Bergen op Zoom, West Brabant, Tholen en Schouwen Duiveland. Op de capaciteitskaart van Netbeheer Nederland[1] is deze regio rood gearceerd. Dit betekent dat de grenzen voor de toepassing van congestiemanagement zijn bereikt. De situatie is inmiddels dermate dat de eerste projecten binnen de gemeente geen aansluiting krijgen op het elektriciteitsnetwerk. Ook de elektrificatie van bedrijventerrein Theodorushaven Noordland staat on hold.

Op basis van productieprognoses blijkt dat in de regio West-Brabant onvoldoende aansluitmogelijkheden zijn om de doelstellingen van de Regionale Energie Strategie (RES) te kunnen halen. De RES West-Brabant voorziet in een extra behoefte aan duurzame opwekking van circa 320 MW in het gebied Bergen op Zoom/Halsteren. Voor veel zonneparken en wind op land is aansluiting nodig op het 150 kV-net van TenneT en op het middenspanningsniveau van Enexis.

De huidige nabijgelegen 150 kV-stations Bergen op Zoom, Dinteloord, Roosendaal en Woensdrecht kunnen deze nieuwe, duurzame ontwikkelingen niet of slechts in (zeer) beperkte mate aan. Daarnaast is het bestaande 150 kV-onderstation in Bergen op Zoom volledig bezet en kan dit station fysiek niet verder worden uitgebreid. De regionale netbeheerder Enexis heeft om die reden gevraagd naar extra netwerkcapaciteit. Deze zelfde vraag is gesteld door Stedin voor een uitbreiding van de capaciteit voor Schouwen-Duiveland en Tholen.

Om aan deze vraag te voldoen, moeten TenneT en Enexis samen een nieuw en groot 380/150/20 kV hoogspanningsstation bouwen in de omgeving van Halsteren (locatie BOZ-02). Dit station moet voor de komende tientallen jaren zorgen voor voldoende capaciteit in de regio. Ook sluit TenneT met een ondergrondse 150 kV-kabel aan op een nieuw 150/20 kV-hoogspanningsstation nabij Zierikzee en een 150/20 kV hoogspanningsstation in Tholen. Zo ontstaat in West-Brabant ruimte voor groei van (duurzame) initiatieven én verbinden we Schouwen-Duiveland en Tholen met het bestaande landelijke hoogspanningsnet.

Herziening bestemmingsplan
Het beoogde plan is in strijd met het huidige bestemmingsplan 'Buitengebied Noord 1e herziening' (vastgesteld op 28-05-2020). Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet een nieuw bestemmingsplan worden vastgesteld. Het bestemmingsplan ‘Hoogspanningsstation Halsteren’ biedt de juridisch-planologische basis voor de realisatie van een 380/150/20 kV-hoogspanningsstation in Halsteren, inclusief landschappelijke inpassing, een deel van de nieuwe kabelverbinding naar Schouwen-Duiveland en bovengrondse aansluiting (die inlussing genoemd wordt) op de bestaande 380 kV-hoogspanningsverbinding tussen Geertruidenberg en Rilland.

Ter inzage legging ontwerpbestemmingsplan ‘Hoogspanningsstation Halsteren’
Vanaf 16 november 2023 heeft het ontwerpbestemmingsplan ‘Hoogspanningsstation Halsteren’ zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze termijn zijn diverse zienswijzen ingediend. Deze reactienotitie zienswijzen ziet op de beantwoording van de zienswijzen die daarover zijn ingediend.

[1] Capaciteitskaart elektriciteitsnet (netbeheernederland.nl)

2. Procedure en vooroverleg

Voordat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage is gelegd, is al een uitgebreide procedure doorlopen, waarbij op verschillende momenten de omgeving is geraadpleegd. In dit hoofdstuk wordt hierop ingegaan.

2.1 Omgevingsdialoog

In 2021 is TenneT gestart met de omgevingsdialoog voor de zoektocht naar een geschikte locatie in de gemeente (zie o.a. de aankondiging in de raadsbrief d.d. 9 december 2020 met kenmerk U20-060619). De omgevingsdialoog bestond uit gesprekken met een veelheid aan betrokken partijen en stakeholders. Gezien de aansluiting op de bestaande 380 kV hoogspanningsverbinding bestaat de voorkeur voor een stationslocatie in de nabijheid van deze bestaande verbinding in de Auvergnepolder. Daarbij is destijds door het College verzocht om na te gaan of er ook geschikte locaties zijn op bestaande industriegebieden.

Vanuit de omgevingsdialoog zijn diverse locaties nader onderzocht, waarbij ook de – door de omgeving en gemeenteraad – aangedragen locatie-alternatieven zijn meegenomen. Een vijftal zoeklocaties zijn als haalbaar beoordeeld. Deze vijf zoeklocaties zijn nader toegelicht in het “Projectboek Netversterking Schouwen-Duiveland, Tholen en omgeving Bergen op Zoom”.

Voor de inpassing van hoogspanningsstation Halsteren is bewust gekozen voor een participatieve bottom-up benadering. In plaats van gebruik te maken van het gebruikelijke Rijkscoördinatieregeling (RCR) voor 380 kV hoogspanningsprojecten is hier, in de geest van de toen nog aankomende Omgevingswet en in samenwerking met de gemeente, besloten om de gemeente als bevoegd gezag te laten dienen voor de te doorlopen procedure voor het station. Van hieruit hebben initiatiefnemers zich ingespannen om zo veel mogelijk in overleg met de omgeving antwoord te vinden op verschillende vraagstukken. Initiatiefnemers hebben daarvoor zowel in de fase van de locatiekeuze als in de fase van de uitwerking van de inpassing alle belanghebbenden zo veel mogelijk proberen mee te nemen en uit te leggen waarom er bepaalde keuzes zijn gemaakt. Dit is gedaan met diverse informatiebijeenkomsten en gesprekken. Vanuit de maatschappelijke rol van TenneT hebben zij die handschoen opgepakt. In het proces zijn diverse keuzes gemaakt. Elke keer is onderzocht wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn en is een afweging gemaakt tussen de wensen van de omgeving, de maatschappelijke verantwoording en randvoorwaarden en eisen die voortkomen uit beleid, wet- en regelgeving.

2.2 Vooroverleg

Het concept van het ontwerpbestemmingsplan is in het kader van het voorgeschreven vooroverleg op grond van artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening tijdens de inspraaktermijn toegezonden aan de vooroverlegpartners. Vijf instanties hebben hierop gereageerd, waaronder de Provincie Noord-Brabant, Waterschap Brabantse Delta en de Gasunie.

Rijkswaterstaat en Evides hebben destijds aangegeven geen opmerkingen op het plan te hebben (positief advies). De Provincie Noord-Brabant, Waterschap Brabantse Delta en Gasunie hadden enkele aandachtspunten op het plan, welke zijn verwerkt in de stukken. De samenvattingen van deze reacties zijn toegevoegd aan de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan (hoofdstuk 6 paragraaf 2.1 van de toelichting).

2.3 Vaststellingsprocedure

Het ontwerpbestemmingsplan ’Hoogspanningsstation Halsteren’ is met ingang van 16 november 2023 tot en met 28 december 2023 voor eenieder ter inzage gelegd bij het gemeentelijk informatiecentrum in het stadhuis. De stukken konden ook geraadpleegd worden op de website ruimtelijkeplannen.nl.
Gedurende deze termijn van 6 weken bestond de gelegenheid schriftelijke of mondelinge zienswijzen over het ontwerp kenbaar te maken. Van deze gelegenheid tot het indienen van zienswijzen hebben 228 instanties c.q. personen gebruik gemaakt, waarbij enkele zienswijzen door meerdere personen zijn ondertekend. De ingediende zienswijzen worden in de deze nota van een beantwoording voorzien.

Op grond van artikel 3.8, lid 1, onder d, van de Wro beslist de gemeenteraad, indien er zienswijzen worden ontvangen, over de vaststelling van het bestemmingsplan. Indieners van de zienswijzen mogen een zorgvuldige

weging van feiten, belangen en visies verwachten. De beantwoording door burgemeester en wethouders van de zienswijzen dient als motivering van het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan kan daarbij ook gewijzigd worden vastgesteld.

2.4 Vervolgprocedure

De gemeenteraad beslist na de termijn van terinzagelegging van het ontwerpbesluit over de vaststelling van het bestemmingsplan. Na dit besluit publiceert het college van burgemeester en wethouders de kennisgeving van het vaststellingsbesluit in het gemeenteblad en elektronisch. Het vaststellingsbesluit en belangrijke bijbehorende stukken worden weer ter inzage gelegd voor 6 weken (ook elektronisch).

Een belanghebbende kan gedurende die termijn van ter visie legging van het vaststellingsbesluit schriftelijk beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Naast het instellen van beroep tegen het bestemmingsplan kan tevens bij de Voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State verzocht worden om een voorlopige voorziening. Met een voorlopige voorziening kan de inwerkingtreding van het bestemmingsplan worden opgeschort.

Het vaststellingsbesluit treedt in beginsel in werking op de dag na het aflopen van de beroepstermijn.

3. Reacties op ingekomen zienswijzen

3.1 Inleiding

Van de gelegenheid tot het indienen van zienswijzen op het ter inzage gelegde bestemmingsplan (met bijbehorende stukken) voor het “Hoogspanningsstation Halsteren” is door 228 personen en instanties gebruik gemaakt. De termijn liep 6 weken van 16 november 2023 tot en met 28 december 2023.

Aangezien veel zienswijzen betrekking hebben op dezelfde onderwerpen, worden deze per onderwerp beantwoord in deze zienswijzen notitie. Tevens is per zienswijze een samenvatting per ingebracht punt gemaakt en een reactie gegeven. Deze individuele punten en antwoorden daarop zijn opgenomen in het overzicht in een aparte bijlage bij deze reactienota. In de meeste gevallen is het antwoord een verwijzing naar een van de algemeen beantwoorde onderwerpen. In specifieke gevallen wordt ook inhoudelijk een aanvullend antwoord gegeven.

Hierbij wordt opgemerkt dat hoewel de zienswijzen samengevat worden weergegeven, een integrale beoordeling van de gehele zienswijze heeft plaatsgevonden. Dus alle aangevoerde aspecten zijn meegewogen bij de opgestelde reactie.

Op basis van het vorenstaande worden in hoofdstuk 4 conclusies getrokken naar aanleiding van de ingediende zienswijzen en wordt er een overzicht gegeven van de eventuele gedane aanpassingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen en van de ambtshalve aanpassingen.

Voor de project-technische vragen en zienswijzen hebben wij een beroep gedaan op de initiatiefnemers en haar gespecialiseerde adviseurs om ons van de benodigde informatie te voorzien.

3.2 Lijst indieners zienswijzen

In verband met de Algemene Verordening Gegevensbescherming worden de persoonsgegevens van de indieners van zienswijzen uitsluitend weergegeven in de vertrouwelijke bijlage 2 “Lijst indieners zienswijzen”. Deze persoonsgegevens worden niet openbaar gemaakt en zullen uiterlijk na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan “Hoogspanningsstation Halsteren” worden vernietigd. Voor de inhoud van dit verslag wordt volstaan met de nummers welke aan de brieven zijn toegekend.

3.3 Ontvankelijkheid

Alle ingediende zienswijzen zijn tijdig binnen de in paragraaf 3.1. genoemde termijn ingediend of binnen de door het college van burgemeester en wethouders gegeven nieuwe gestelde (redelijke) termijn (na de zienswijzentermijn) na een ingediende pro forma- zienswijze of een ingediend verzoek tot nadere aanvulling. Daarmee zijn alle ingediende zienswijzen dan ook ontvankelijk.

3.4 Behandeling per thema

In meerdere zienswijzen komen dezelfde overkoepelende thema's terug. In de hiernavolgende paragrafen worden de reacties per thema verzameld en beantwoord. De reacties worden daarbij per thema eerst kort samengevat. In de beantwoording zijn alle zienswijzen die op dit punt zijn ingegaan meegenomen. De overkoepelende thema's uit de zienswijzen zijn:

1. Procedure en participatie
2. Locatiekeuze
3. Ophoging of een dijk (maatregelen vanwege overstromingsrisico)
4. Landschappelijke inpassing
5. Cultuurhistorische waarden, aantasting polderlandschap
6. Geluid
7. Flora en fauna
8. Magneetvelden
9. Afwikkeling van verkeer in de aanlegfase en aanleg extra afrit
10. Planschade
11. Overige zienswijzen

3.4.1 Procedure en participatie

In de zienswijzen zijn diverse bezwaren geuit over het doorlopen proces en de wijze waarop de omgeving is betrokken. Zo vinden reclamanten (de indieners van de zienswijzen) dat ze pas laat en onvoldoende geïnformeerd zijn over de inhoud van de plannen en de bijbehorende procedures. Ook is er gesteld dat de besluitvorming onvoldoende zorgvuldig heeft plaatsgevonden. Een deel van de reclamanten heeft aangegeven zich hierdoor niet serieus genomen te voelen.

De zienswijzenbeantwoording gaat vooral in op de inhoudelijke argumenten die tegen het plan zijn ingebracht en is daarmee wat zakelijker van aard. De onvrede over het plan en het wantrouwen jegens TenneT en de overheid dat ook in de zienswijzen doorklinkt, hebben niet direct betrekking op inhoudelijke onderdelen van het plan. Het zijn de gevoelens die in bredere zin leven in de omgeving. Hoe met deze onderdelen is omgegaan komt aan bod in het raadsvoorstel van deze zienswijzenotitie (RVB24-0015). Ze worden niet besproken in de deze notitie.

In algemene zin hebben de projecten van TenneT, zoals de realisatie van het nieuwe 380 kV-hoogspanningsstation in onze gemeente, veel impact in de fysieke leefomgeving. Dat valt niet te ontkennen. Maar waar je het hoogspanningsstation ook plaatst, er is altijd een omgeving die hier mee in aanraking komt. Een omgeving die dat liever niet in zijn of haar buurt heeft, zo is ook gebleken uit de insprekers bij het raadsbesluit over het ontwerpbestemmingsplan en eerder bij de locatiekeuze. De noodzakelijke uitbreiding van het energiesysteem kent zowel lusten als lasten. In een dichtbevolkt land als Nederland kan het haast niet anders, dat omwonenden te maken krijgen met de gevolgen van een nieuw station in hun woonomgeving. Waar inwoners en ondernemers met smart wachten op transportcapaciteit, betekent dit dat anderen een hoogspanningsstation- of verbinding in hun omgeving krijgen.

Wij hechten dan ook belang aan een goede en zorgvuldige betrokkenheid van de omgeving voorafgaand en gedurende de ontwikkeling van ruimtelijke projecten. Zeker wanneer die een grote impact kan hebben op de woon- en leefomgeving van onze inwoners.

Voor de inpassing van hoogspanningsstation Halsteren is bewust gekozen voor een participatieve bottom-up benadering. In plaats van gebruik te maken van het gebruikelijke Rijkscoördinatieregeling (RCR) voor 380 kV hoogspanningsprojecten is hier, in de geest van de inmiddels in werking zijnde Omgevingswet en in samenwerking met de gemeente, besloten om de gemeente als bevoegd gezag te laten dienen voor de te doorlopen procedure voor het station. Van hieruit hebben initiatiefnemers zich ingespannen om zo veel mogelijk in overleg met de omgeving antwoord te vinden op verschillende vraagstukken. Initiatiefnemers hebben daarvoor zowel in de fase van de locatiekeuze als in de fase van de uitwerking van de inpassing alle belanghebbenden zo veel mogelijk proberen mee te nemen en uit te leggen waarom we bepaalde keuzes hebben gemaakt. Dit is gedaan met diverse informatiebijeenkomsten en gesprekken. Het hoogste lokale bestuur namelijk de gemeenteraad van Bergen op Zoom heeft na een uitgebreide belangenafweging hierin deze keuzes gemaakt.

In de onderstaande paragraaf beschrijven we hoe het participatietraject is verlopen. Zo laten we zien dat, ondanks dat het door de deelnemers / omwonenden niet zo gevoeld wordt, de omgeving uitgebreid bij de planvorming is betrokken.

Voortraject
Er is een uitgebreid voortraject doorlopen dat volledig is beschreven in het 'Projectboek Netversterking Schouwen-Duiveland, Tholen en omgeving Bergen op Zoom'. Dit projectboek is als Bijlage 1 bijgevoegd bij de toelichting van het bestemmingsplan.

Enexis heeft in februari 2020 een aanvraag ingediend voor extra netwerkcapaciteit in de omgeving van Bergen op Zoom. De aanvraag van Enexis voor netversterking in West-Brabant liep gelijktijdig met een haalbaarheidsstudie van Arcadis naar het versterken van het elektriciteitsnetwerk op Schouwen-Duiveland. De resultaten van de haalbaarheidsstudie en de aanvullende aanvraag van Enexis in 2020 leidden bij de initiatiefnemers tot de volgende oplossingsrichting: een 150/20 kV-station op Schouwen-Duiveland en een nieuw 380/150 kV-station bij Bergen op Zoom, aangevuld met een 20 kV-gedeelte van Enexis om te voorzien in de regionale netwerkcapaciteit. Deze oplossingsrichting wordt door TenneT, Stedin en Enexis beschouwd als toekomstbestendig en robuust en maakt toekomstige groei van duurzame initiatieven in Zeeland en West-Brabant mogelijk (in vergelijking met de andere onderzochte alternatieven). De oplossingsrichting leidt daarnaast tot de laagste totale kosten voor de samenleving.

In 2020 hebben de initiatiefnemers afstemming gezocht met de betrokken gemeenten en aangegeven dat zij een omgevingsdialoog wilden opstarten. Wij hebben hiermee op 22 oktober 2020 ingestemd. De participatie van omwonenden heeft geleid tot een overzicht van mogelijke locaties voor de hoogspanningsstations op Schouwen-Duiveland en bij Bergen op Zoom.

Voor de locatie van de hoogspanningsstations en het kabeltracé tussen Bergen op Zoom en Schouwen-Duiveland waren verschillende mogelijkheden en alternatieven in beeld. Aan de hand van de uitgevoerde haalbaarheidsstudie van Arcadis, het participatieproces en het traceringsprincipe van TenneT is de bandbreedte aan mogelijke alternatieven in kaart gebracht.

Participatietraject
Begin april 2021 is begonnen met een participatieproces om kansrijke locaties voor het nieuwe hoogspanningsstation in de gemeente Bergen op Zoom te zoeken. Met de haalbaarheidsstudie van Arcadis uit 2019 als uitgangspunt zijn gesprekken gevoerd met bewoners en belanghebbenden uit de omgeving. Omwonenden, belangenorganisaties en grondeigenaren zijn uitgenodigd om in overleg te treden over de locatiealternatieven voor de stations en tussenliggende kabeltracés. Met de deelnemers is in werkateliers gewerkt aan het locatiekeuzeproces.

Het participatieproces heeft grotendeels plaatsgevonden in periodes waarin maatregelen golden om coronabesmettingen zo laag mogelijk te houden. Hoewel wij erg blij waren met de opkomst tijdens drie gehouden online werkateliers is een online sessie eigenlijk slechts beperkt geschikt voor het houden van een constructieve dialoog. Echter dit was op dat moment het maximale wat, gelet op de toen geldende maatregelen, haalbaar was. Om toch nog meer mensen te bereiken en de mogelijkheid te bieden om alsnog te reageren zijn ook nog andere middelen ingezet, zoals informatiebrieven, een digitale kaart, een-op-een-

gesprekken en een online atlas. Van de mogelijkheid om een reactieformulier in te dienen is dan ook veelvuldig gebruik gemaakt.

Het omgevingsproces tijdens de analyse van de locatiealternatieven heeft geleid tot inzicht in de zorgen en wensen van de omgeving en informatie over het gebied. Er was duidelijk sprake van verdeeldheid.

Aanvullende omgevingsdialoog met noordelijke buurtschappen
Tijdens de beeldvormende raadsvergadering op dinsdag 11 januari 2022 bleek dat verschillende inwoners van met name buurtschap Kladde zich niet gehoord voelden over de locatiealternatieven voor het nieuwe hoogspanningsstation. Helaas was dit buurtschap ook niet door TenneT uitgenodigd voor de ateliers. Dit is te verklaren uit het feit dat de noordelijk gelegen zoeklocaties bij aanvang van de omgevingsdialoog nog niet in beeld waren. Op verzoek van de gemeenteraad zijn er daarom nog twee aanvullende sessies gehouden en hebben zij alsnog hun zorgen kunnen uiten en meningen over locatie-alternatieven kunnen geven.

Betrokken partijen Tholen
Zowel ambtelijk als bestuurlijk (in de vorm van een bestuurlijk overleg) is Tholen al enkele jaren - vanaf het begin van het project - aangehaakt. Het participatieproces voor de zoektocht naar kansrijke locaties is bij aanvang het project afgestemd met alle betrokken gemeenten, waaronder ook met Tholen. De inwoners van Tholen zijn – conform het participatieplan - niet persoonlijk uitgenodigd voor de werkateliers die TenneT georganiseerd hebben in de zoektocht naar kansrijke locaties voor het hoogspanningsstation. De reden daarvoor was dat het initiële zoekgebied groot was, het station op grondgebied van gemeente Bergen op Zoom moest komen en de verwachte hinder voor Tholen beperkt is. Wel zijn de inwoners van Tholen in 2021, via de kanalen van de gemeente én de media, uitgenodigd om hun mening te geven over de 5 kansrijke locaties. Er zijn vanuit Tholen dan ook verschillende reacties binnengekomen, die meegenomen zijn in het omgevingsbeeld per locatie. Daarnaast heeft de gemeente Tholen per brief aan ons hun voorkeur kenbaar gemaakt en aandachtspunten voor de locatiekeuze meegegeven. Ook die brief is door ons meegenomen in de definitieve afweging voor de locatiekeuze.

Hoe is de omgevingsdialoog betrokken bij de locatiekeuze?
Alle ontvangen input is verwerkt in een register. Het register is -met geanonimiseerde reacties – door TenneT bij ons aangeleverd, zodat wij het konden betrekken bij het besluitvormingsproces. Ter duiding van alle reacties is een omgevingsbeeld opgesteld. Het omgevingsbeeld is geactualiseerd met de aanvullende informatie uit de dialoogronden met de noordelijke buurtschappen. Vervolgens is bepaald in welke mate het omgevingsbeeld bijdraagt aan de scores in de locatiekeuzematrix waarin de diverse zoeklocaties tegen elkaar zijn afgezet. Dit heeft er onder andere toe geleid dat aan de criteria geluid en landschap in de matrix de hoogste wegingsfactor is toegekend. Ook in de wegingsfactor van de criteria natuur, elektromagnetische straling en cultuurhistorie is het omgevingsbeeld meegenomen. Verder is de recreatieve beleving als extra criterium aan de matrix toegevoegd. De locatiekeuzematrix is de basis waarop het raadsvoorstel met daarin de voorkeur voor locatie BOZ-02 is gebaseerd. De raad heeft op 10 maart 2022 met dit raadsvoorstel ingestemd. De opgehaalde informatie uit de omgeving heeft zo een belangrijke rol gespeeld in de besluitvorming.

Doordat de noordelijke buurtschap pas later in het proces bij de omgevingsdialoog zijn betrokken, konden zij veel doelgerichter en inhoudelijker reageren. Het projectboek was namelijk al opgeleverd. In de zienswijzen wordt gesuggereerd dat zij door de latere instap in het proces minder invloed konden uitoefenen op de uiteindelijke locatiekeuze dan de deelnemers van het eerste uur. Gezien hun input tijdens de raadsvergaderingen, de aanvullende dialoogronden en de documenten die zij daarbij hebben overhandigd, hebben zij juist veel invloed gehad. Het heeft geleid tot aanpassing van de locatiekeuzematrix en het raadsvoorstel. In feite hebben ze bijgedragen aan een betere kwalitatieve besluitvorming. Dat de uiteindelijke locatiekeuze niet aansluit bij hun wensen doet daar niets aan af. Wij kunnen ons daarom in het geheel niet vinden in deze stellingname.

Omgevingsdialoog landschappelijke inpassing
Nadat de definitieve locatie voor het hoogspanningsstation bekend was, is opnieuw gestart met een omgevingsdialoog. Met omwonenden van de gekozen locatie voor het hoogspanningsstation aan de Noorder Kreekweg is nagedacht over de meest optimale inpassing van het station. In drie bijeenkomsten zijn ideeën, wensen en feedback opgehaald ten aanzien van de landschappelijke inpassing van het hoogspanningsstation. De verslagen van de werksessies zijn bijgevoegd als Bijlage 4 en Bijlage 5 in het bestemmingsplan.

In deze sessies zijn door de deelnemers een aantal ideeën naar voren gebracht. Zo zijn er meerdere manieren van landschappelijke inpassing onderzocht en verkend. Onder andere zijn scenario's van verdiepte aanleg van het station en aanleg met een waterkerende dijk rondom het station bekeken. Steeds weer bleken deze scenario's of niet haalbaar of te veel nadelen te hebben ten opzichte van het scenario waarin het station verhoogd wordt aangelegd. Hierdoor kregen de deelnemers het gevoel dat hun bijdrage niet op waarde werd geschat. Het tegendeel is waar. Alle ingebrachte ideeën zijn serieus bekeken en uitgewerkt. Daar is veel tijd ingestoken. Dat niet alle ideeën haalbaar blijken is slechts de uitkomst van gedegen onderzoek. Het is geen onwil.

Verder is tijdens de werkateliers landschappelijke inpassing uitvoerig stilgestaan bij de geluidsituatie van het station. Mede op basis hiervan is door TenneT toegezegd dat er op hun kosten een second opinion mag worden uitgevoerd waarbij de omwonenden het bureau mochten kiezen. Dit onderzoek is uitgevoerd. In de zienswijzen wordt veelvuldig naar dit rapport verwezen. Dit was niet mogelijk geweest zonder het doorlopen interactieve participatietraject.

Laatste belangrijke resultaat van de werkateliers is het behoud van de bosstrook aan de oostzijde van het Lange Water. Tijdens de sessies bleek dat Staatsbosbeheer deze strook wilde kappen. Naar aanleiding van de sessies is toen met succes een traject opgestart om samen met Staatsbosbeheer te kijken hoe de bosrand kon worden behouden.

Het bureau CB5 heeft alle opgehaalde informatie verwerkt in een landschapsplan wat in de laatste inloopbijeenkomst aan de deelnemers is gepresenteerd. Het is vanzelfsprekend dat niet iedereen zich herkent in de uitwerking van het landschapsplan. Het is wel het resultaat van het interactieve proces waarbij dit de haalbare en beste optie is.

Conclusie
Met zorg heeft initiatiefnemer in 2021 een uitgebreid omgevingsproces doorlopen, waarin inwoners locatiesuggesties konden doen, zorgen kenbaar konden maken en gebiedskennis werd gedeeld. Op basis van de daarna uitgevoerde locatie- en haalbaarheidsstudie en het omgevingsbeeld heeft onze gemeenteraad uiteindelijk locatie BOZ-02 als voorkeurslocatie aangewezen.

Tijdens het participatieproces is zo goed mogelijk rekening gehouden met gevoeligheden en wensen vanuit de verschillende belanghebbenden bij dit project. Uit het bovenstaande blijkt dat tijdens het dialoogproces serieuze aandacht is besteed aan de ingebrachte ideeën en dat de ideeën uitgebreid zijn onderzocht. Dat dit niet zo door iedereen wordt ervaren, betreuren wij. Dit is echter wel inherent aan de kern van de opgave en de keuzes die de gemeente hierin moet maken.

Daarbij liepen de belangen van de meedenkende belanghebbenden soms sterk uiteen. Dat bleek al tijdens de omgevingsdialoog om kansrijke locatie-alternatieven op te halen, maar ook tijdens het participatieproces om de landschappelijke inpassing van het hoogspanningsstation op de door de gemeenteraad aangewezen locatie BOZ-02 verder vorm te geven.

Bij de realisatie van dit soort projecten moeten lastige afwegingen en keuzes worden gemaakt. Wij zijn van mening dat in het participatietraject telkens voldoende uitgebreid is onderzocht wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Hierbij heeft de initiatiefnemer ook zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid genomen.

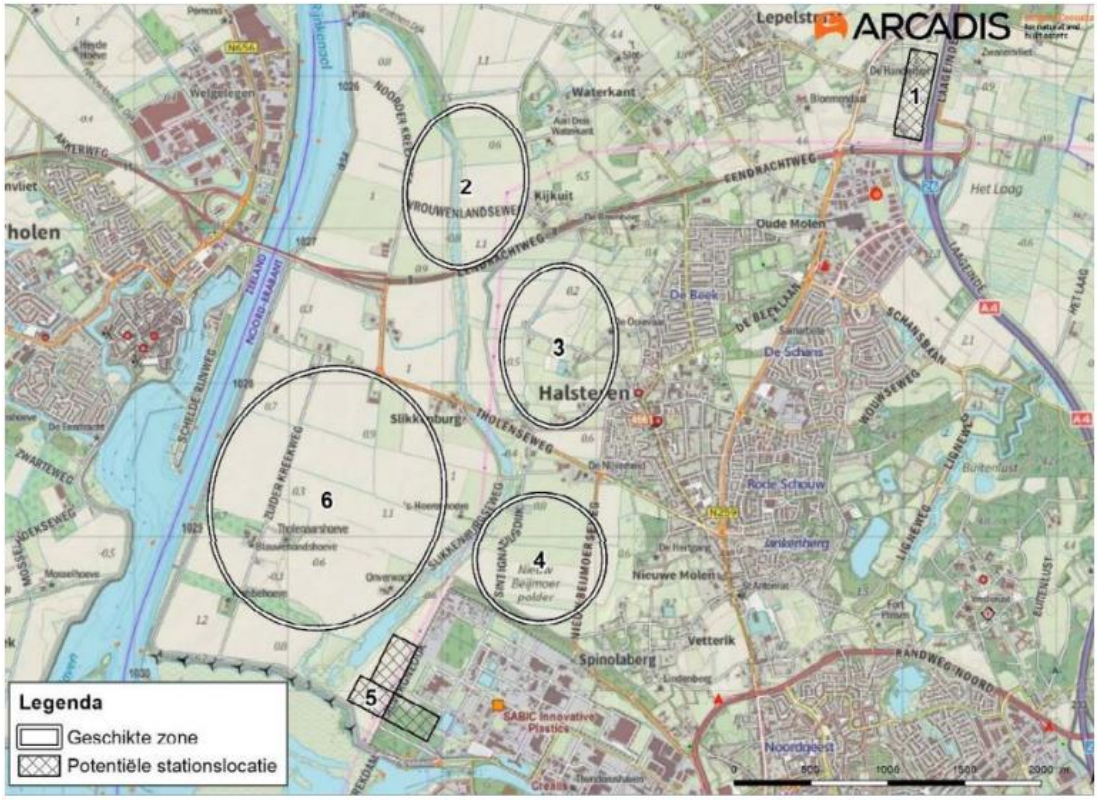
Uit bovenstaande komt naar voren dat er diverse communicatie- en participatiemomenten zijn gehouden. Naast de hierboven genoemde momenten zijn er ook brieven met informatie gestuurd en keukentafelgesprekken gevoerd. Helaas kunnen we het gevoel van onvoldoende of niet geïnformeerd zijn niet wegnemen, maar gelet op alle bovengenoemde inspanningen zijn wij van mening dat er voldoende momenten zijn geweest waarop is geprobeerd om zoveel mogelijk belanghebbenden te informeren.

De opbrengst van het gehele participatietraject is volwaardig betrokken bij de totstandkoming van het bestemmingsplan. De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben daarom niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.2 Locatiekeuze

Veel zienswijzen gaan in op de locatiekeuze. Met name wordt verwezen naar een volgens reclamanten beter alternatief voor de realisatie van het hoogspanningsstation. Reclamanten zijn van mening dat de locatie 'SABIC' (locatie De Spie) een beter alternatief is. In het bestemmingsplan is al uitgebreid ingegaan op de locatiekeuze, daarom wordt in deze paragraaf kort ingegaan hoe tot de locatiekeuze is gekomen en op basis van welke argumenten de definitieve locatiekeuze is gebaseerd. Ook wordt specifiek ingegaan op de ingediende zienswijzen waarin argumenten worden genoemd om het hoogspanningsstation op de locatie De Spie te plaatsen.

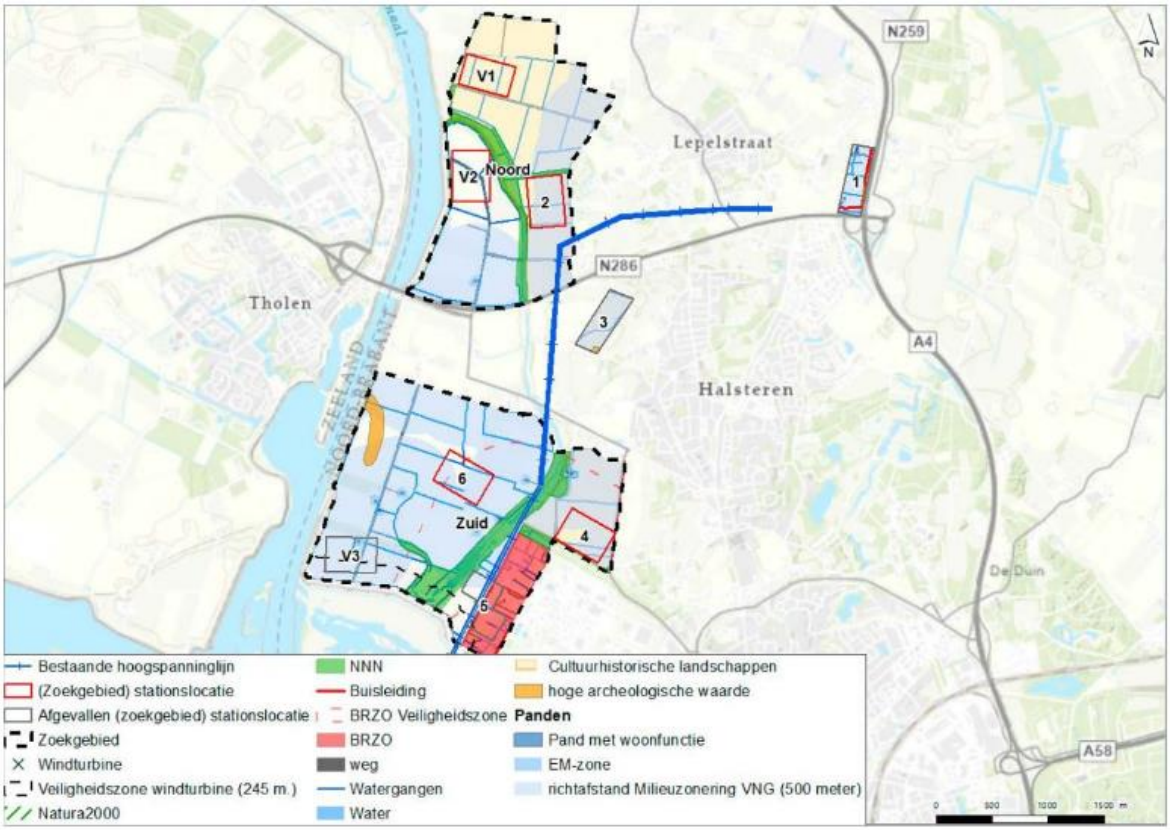
Haalbaarheidsstudie Arcadis
Uit de haalbaarheidsstudie van Arcadis in 2019/2020 zijn voor het hoogspanningsstation in de omgeving van Bergen op Zoom zes potentiële deelgebieden naar voren gekomen. In Figuur 3-1 zijn de deelgebieden weergeven.

Figuur 3-1: Deelgebieden

De locaties 2 (gebied ten westen van Halsteren en Lepelstraat), 4 (open gebied achter groenstrook Theodorushaven) en 6 (noordelijk deel Auvergnepolder) werden in deze studie als meest gunstig aangemerkt. Deelgebied 1 (Ster van Lepelstraat) is vanwege onder andere de hoge bebouwingsdichtheid ongunstig: er dienen woningen/bedrijven gesloopt te worden, de inlussing is technisch zeer lastig te realiseren en de kabellengte naar Schouwen-Duiveland bedraagt meer dan 30 km en is daarmee te lang. In deelgebied 3 ligt een archeologisch monument en zijn cultuurhistorische waarden aanwezig**.** Deelgebied 5 (De Spie) werd in deze haalbaarheidsstudie kansarm geacht vanwege beperkte ruimte, inklemming tussen Natuurnetwerk Brabant (NNB) en Natura 2000 gebied, een primaire waterkering, een inrichting waar gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen en windturbines binnen 250 meter (in subparagraaf 4.4.2.1. van deze nota wordt hier nader op ingegaan).

Het projectboek
Tijdens het participatieproces zijn de locatie-alternatieven uit de haalbaarheidsstudie van Arcadis en de ingebrachte locatie-alternatieven door ingenieursbureau Witteveen+Bos nader onderzocht. Er is onderzocht of een hoogspanningsstation op die locaties technisch haalbaar én vergunbaar is. In totaal zijn negen locaties onder de loep genomen (zie Figuur 3-2).

Figuur 3-2: Zoeklocaties

Op basis van de uitgangspunten van TenneT om te komen tot kansrijke locaties zijn de volgende vijf zoeklocaties als haalbaar beoordeeld:

1. BOZ-1 Glymesweg;
2. BOZ-2 Gemaal de Pals;
3. BOZ-3 Kijkuit;
4. BOZ-4 Auvergnepolder;
5. BOZ-5 Spinolaberg.

De overige locaties bleken niet kansrijk en/of vergunbaar. Deze vijf overgebleven zoeklocaties zijn nader toegelicht in het “Projectboek Netversterking Schouwen-Duiveland, Tholen en omgeving Bergen op Zoom” (Bijlage 1 bij de toelichting van het bestemmingsplan).

Aanvullingen op het projectboek
Tijdens het proces zijn door de gemeenteraad nog twee locaties aangedragen voor de haalbaarheidsstudie namelijk locatie 4B en (opnieuw) de Ster van Lepelstraat (locatie BOZ-6). Alle zoeklocaties zijn weergegeven op Figuur 3-3.

Figuur 3-3: Zoeklocaties, inclusief Ster van Lepelstraat en 4B

Locatie BOZ-6 is als niet kansrijk bestempeld, omdat er meerdere geluidsgevoelige objecten binnen de VNG-richtafstand van 500 meter (voor geluid) liggen en binnen de 40 meter zone (elektromagnetische velden). Daarnaast is de afstand tussen deze locatie en het toekomstige hoogspanningsstation op Schouwen-Duiveland te groot en is er geen ruimte voor landschappelijke inpassing.

Locatie 4B is een afgeleide van locatie BOZ-04. In de 'Haalbaarheidsstudie Locatie 4B' is in opdracht van de gemeenteraad onderzocht of deze locatie mogelijk te maken was. Hiervoor is gekeken naar een afstandsmaat van 300 meter in plaats van 500 meter voor de afstand ten opzichte van geluidsgevoelige gebouwen. Ook met deze richtafstand vormde BOZ-4B geen kansrijke locatie vanwege de ligging in NNB gebied en de ligging binnen de 245 meter zone rondom Windpark Halsteren. De ligging in NNB-gebied maakt deze locatie zeer lastig vergunbaar, omdat er andere alternatieven voorhanden zijn. De naastgelegen windturbines kunnen de leveringszekerheid daarnaast in gevaar brengen doordat er een kans bestaat dat een falende windturbine (of onderdelen daarvan) de essentiële hoogspanningsinfrastructuur (deels) beschadigt.

De overgebleven vijf kansrijke locatiealternatieven voor het hoogspanningsstation zijn samen met locatie 4B in respectievelijk het ‘Projectboek Netversterking Schouwen-Duiveland, Tholen en omgeving Bergen op Zoom’ en ‘Haalbaarheidsstudie Locatie 4B’ gedegen en op hoofdlijnen uitgebreid geanalyseerd. De effecten op milieu, omgeving (wat vindt de omgeving van de locatie-alternatieven?), kosten, techniek en samenhang met de stationslocatie op Schouwen-Duiveland zijn hierbij in beeld gebracht. Het thema milieu is hierbij onderverdeeld in de sub-thema’s natuur, geluid, elektromagnetische velden, landschap, cultuurhistorie, archeologie en aardkunde, veiligheid, water, bodem, infrastructuur en ruimtegebruik. De studie naar locatie 6 ‘Ster van Lepelstraat’ is als addendum aan het projectboek toegevoegd.

De behandeling in de gemeenteraad
Beide aanvullende locaties zijn aangedragen tijdens de behandeling in de gemeenteraad. Hoewel ze niet als kansrijk worden beoordeeld, zijn ze wel meegenomen in het verdere proces. Hierdoor is het voor de raad duidelijk hoe de locaties zich verhouden tot de kansrijke locatievarianten.
Ter ondersteuning van de besluitvorming hebben wij een weging toegekend aan de verschillende beoordeelde aspecten, omdat er bepaalde onderdelen belangrijker zijn bij het bepalen van de keuze voor de voorkeurslocatie. Dit heeft geresulteerd in een locatiekeuzematrix waarin de meegenomen locaties tegen elkaar

zijn afgezet. Hierbij is ook gekeken naar het aspect overstromingsrisico, waarbij duidelijk is geworden dat dit voor de haalbare locaties geen onderscheidend vermogen heeft. De afweging is terug te vinden in het raadsvoorstel voor de voorkeurslocatie, dat behandeld is in de raadsvergadering van donderdag 10 maart 2022.

De onderdelen landschap en geluid hebben de grootste impact op de scores in de locatiekeuzematrix. Locatie BOZ-2 scoort op vijf onderdelen. Juist op het onderdeel geluid is de locatie erg gunstig doordat er binnen een straal van 500m geen woningen zijn gelegen. Op het onderdeel landschap weegt de afschermende werking van de bosrand op tegen het negatieve effect van de benodigde extra masten. Aandachtspunt voor de locatie is de verlegging van de Noorder Kreekweg. De overige onderdelen scoren minimaal. Dit is de reden dat locatie BOZ-2 uiteindelijk de beste score heeft van alle locaties. In haar vergadering van 10 maart 2022 heeft de gemeenteraad deze keuze bekrachtigd, waarna initiatiefnemers verder gegaan zijn met de uitwerking van hun plannen.

3.4.2.1 Locatie De Spie

De reclamanten die de locatiekeuze van het nieuwe hoogspanningsstation ter discussie stellen zijn van mening dat er een alternatief voor handen is dat onvoldoende is onderzocht, namelijk locatie De Spie. Locatie de Spie is al in de studie van Arcadis afgevallen als alternatief. Hierna is op ons verzoek ter voorbereiding op de locatiekeuze, de Spie nogmaals bekeken. Dit heeft geresulteerd in de presentatie die als bijlage bij raadsinformatiebrief U23-006431 op 20 juli 2023 met de gemeenteraad is gedeeld. Hieruit bleek dat de Spie terecht was afgevallen als alternatief. Uiteindelijk hebben wij zelf in een overleg met TenneT en Sabic de Spie als mogelijk alternatief besproken. Ook in dit overleg bleek dat de Spie als locatie alternatief geen optie is. Dit is de reden dat de locatie niet is meegenomen in de locatiekeuzematrix ten tijde van de locatiekeuze. Tijdens de behandeling van het ontwerpbestemmingsplan ‘Hoogspanningsstation Halsteren’ in de gemeenteraad hebben wij per brief de no go’s van locatie de Spie toegelicht. Hierbij hebben wij ons beperkt tot 3 belangrijke no go’s. Er zijn echter meer redenen waarom de locatie afvalt. Het hele proces rondom locatie de Spie is een voortdurende herhalingen van dezelfde voor- en tegen argumenten.

Wij delen de opvatting van reclamanten dat de locatie onvoldoende is onderzocht niet. Wij hebben ons juist extra ingespannen om de locatie mogelijk te maken. Met onderstaande zienswijzebeantwoording hopen wij voor eens en altijd de discussie rond de Spie als optie af te ronden.

Wij zijn ervan overtuigd dat de locatie geen optie is. Als er ook maar een kans was dat de locatie kansrijk was hadden wij hier vol op ingezet en meegenomen als locatiealternatief. Nu dat niet het geval is moeten ook wij hierin berusten. Daarom leggen we hieronder nogmaals uit waarom deze locatie in een eerder stadium als alternatief is afgevallen. Vervolgens gaan wij in op de argumenten die reclamanten aandragen waarom volgens hun, deze locatie toch een (beter) alternatief zou zijn voor de realisatie van het hoogspanningsstation.

Alternatievenonderzoek
Uit het alternatievenonderzoek blijkt dat het geplande hoogspanningsstation niet passend is op deze locatie. Daarvoor gelden de volgende argumenten:

BRZO-inrichting (veiligheid)
SABIC is een BRZO-inrichting (Besluit risico’s zware ongevallen) die valt onder het Bevi (Besluit externe veiligheid inrichtingen). Binnen de locatie ligt een plaatsgebonden risicocontour (PR 10-6). Vanuit wetgeving en vanuit het beleid van TenneT is de vestiging van een hoogspanningsstation dat onderdeel is van de cruciale verbinding hierdoor niet haalbaar. Er dient minimaal een afstand van 800 meter aangehouden te worden ten opzichte van de inrichting, wat op de Spie niet haalbaar is.

Belemmering voor SABIC
Ook andersom brengt de realisatie van een hoogspanningsstation op het terrein van SABIC, voor SABIC beperkingen met zich mee ten aanzien van huidige en/ of toekomstige activiteiten die daar volgens het vigerende bestemmingsplan zijn toegestaan. Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen TenneT en SABIC, waarvan de conclusie was dat SABIC ook andersom geen toestemming geeft voor realisatie van een hoogspanningsstation op zijn terrein. Een hoogspanningsstation in de Spie belemmert SABIC in mogelijke toekomstige (gewenste) uitbreidingen. Dit standpunt is door SABIC ook 2 maal per brief in 2021 kenbaar gemaakt.

Ligging nabij een N2000-gebied
Om het station op deze locatie te realiseren betekent dat er op korte afstand van een N2000-gebied (en het NNB) moet worden gewerkt. Om aan te sluiten op bestaande 380 kV-lijn dient deze lijn aangepast te worden en is werken in N2000 gebied onvermijdelijk. Er zullen (tijdelijke) hoogspanningsmasten ín dit gebied moeten worden gebouwd om dit voor elkaar te krijgen. Daarnaast is een N2000-gebied ook geluidgevoelig (en zijn mitigerende maatregelen mogelijk noodzakelijk). Door deze gegevens, tezamen met de wetenschap dat in het desbetreffende N2000-gebied beschermde vogelsoorten aanwezig zijn, lijkt vergunningverlening niet haalbaar. Daarnaast zijn er alternatieve locaties die op dit punt positiever scoren, omdat deze locaties ofwel verder van natuurgebieden af liggen, ofwel omdat binnen die locaties geen bouwwerken gerealiseerd hoeven te worden ín die gebieden.

Ligging bij NNB gebied
Het beoogde station heeft een afmeting van 405 meter lang en 325 meter breed. Daaromheen is ondergronds ook nog een aanzienlijke ruimte nodig om de inlussing mogelijk te maken en voor de inkomende en afgaande kabels. Op nu beoogde locatie is voor de kabels een minimale breedte van 32 meter gereserveerd. De Spie is een driehoek waarbinnen deze afmetingen niet passen, zonder dat het naastgelegen NNB wordt aangetast.

Aanwezigheid van windmolens in de nabijheid (veiligheid)
De windmolens liggen binnen de risico-afstand van 245 meter. Vanwege veiligheid en vanwege leveringszekerheid is het ongewenst om binnen deze afstand een hoogspanningsstation te realiseren.

Aanwezige ruimte
Gelet op alle (bovenstaande) beperkingen die deze locatie kent, is de aanwezige ruimte op De Spie zeer beperkt. Er is geen ruimte beschikbaar voor extra geluid, en er is geen ruimte voor cumulatief geluid voor de bewoners op de Spinolaberg. Dit betekent dat er hoge(re) kosten gemaakt moeten worden om het hoogspanningsstation op de juiste manier te engineeren en te kunnen plaatsen. Daarbij dient het bestemmingsplan gewijzigd te worden om het hoogspanningsstation te kunnen plaatsen.

Ingediende zienswijzen
Reclamanten voeren (in het kort) aan dat zij van mening zijn dat een hoogspanningsstation op deze locatie echt wel inpasbaar is als de uitvoering (en situering) van het station anders plaats zal vinden. Ook zijn reclamanten van mening dat de windmolens geen argument kunnen zijn, nu de overeenkomst met de eigenaar binnenkort zal expireren. Tot slot is het voor reclamanten ook een argument dat de realisatie van een hoogspanningsstation op de Spie ook (procedureel) veel sneller kan plaatsvinden. Hieronder wordt ingegaan op de ingediende argumenten.

Anders uitvoeren van het hoogspanningsstation
Netbeheerder TenneT staat voor een zeer grote opgave om ons energienetwerk de komende jaren te versterken. Hiervoor worden in de komende jaren vele projecten uitgevoerd bestaande uit uitbreiding van bestaande stations, de bouw van nieuwe station en het opwaarderen of aanleggen van nieuwe hoogspanningsverbindingen.

Vanuit de natuurkunde, wet- en regelgeving zijn er voor de veiligheid en leveringszekerheid zeer strenge eisen gesteld aan de inrichting van hoogspanningsstations en de opstelling van installaties en verbindingen op een station. Voor de inrichting van stations zijn met name de eisen voor een minimale afstanden tussen verschillende onderdelen van een station belangrijk.

Vanwege deze eisen en de werking van een hoogspanningsstation wordt gewerkt met langwerpige rechthoekige lijnopstellingen (zogenaamde velden). Deze zijn haaks gekoppeld aan andere velden die hier parallel aan liggen waardoor er geschakeld kan worden tussen deze verschillende velden. Hiermee kan stroom “een andere kant” op gestuurd worden. Met transformatoren kan de spanning van de stroom worden aangepast. Op dit station wordt dit gedaan van 380 kV naar 150 kV, van 150 kV naar 20 kV en andersom. Het is vanwege de eerder genoemde eisen belangrijk om deze velden en installaties met een verschillende spanning op de voorgeschreven minimale afstand van elkaar te houden. Daarnaast is het noodzakelijk deze wel in het verlengde van elkaar te leggen (veld 380 kV direct gevolgd door velden 150 kV direct gevolgd door velden 20 kV). Een logische opvolging hiervan zorgt voor een compact (en dus kleiner) station. Als deze onderdelen niet

logisch gekoppeld kunnen worden is veel ruimte nodig om noodzakelijk verbindingen veilig aan te kunnen leggen.

Het uitwerken van een nieuw station kost enorm veel tijd. Vanwege de dringende noodzaak om het elektriciteitsnetwerk op niveau te brengen in Nederland waardoor er vele nieuwe hoogspanningsstations bij moeten komen, is ervoor gekozen het ontwerp daarvan steeds verder te verbeteren en te standaardiseren. Hierdoor wordt de tijd voor het uitwerken van stations aanzienlijk verkort hoewel het uitwerken ervan nog steeds zeer veel werk is en vaak enkele jaren duurt. Echter het zoeken naar maatwerkoplossingen in de civieltechnische uitwerking van een hoogspanningsstation gaat nog langer duren, omdat er dan niet uitgegaan kan worden van een blauwdruk. Dit komt de snelheid die de energietransitie vraagt niet ten goede.

Vanwege de rechthoekige vorm van de velden zijn bijna alle hoogspanningsstations rechthoekig. Uiteraard zijn in het verleden op locaties waar dit echt niet anders kon, maatwerkoplossingen gekozen. Dit had echter ook tot gevolg dat er zeer veel tijd in de uitwerking ging zitten. Met de groeiende druk op zowel de netcapaciteit als de personele capaciteit vanuit TenneT en de eisen vanuit veiligheid is ervoor gekozen om alleen nog maar te werken met een rechthoekige standaard indeling van een station.

Een invulling van de Spie met het hoogspanningsstation inclusief noodzakelijk ruimte voor inlussing en verbinding is daardoor alleen passend te maken door over de grenzen van de Spie heen te gaan en daarbij deels in de ruimte van het naastgelegen NNB gebied terecht te komen.

Windmolens in de Auvergnepolder
Ondanks of er een privaatrechtelijke afspraak (opstalrecht) is gemaakt tussen de grondeigenaar en de exploitant van de windmolens is de omgevingsvergunning voor deze windmolens zonder instandhoudingstermijn verleend. Dit betekent dat los van die privaatrechtelijke afspraak, de windmolens op basis van die vergunning permanent mogen blijven staan. Ook in het geldende tijdelijke deel van het omgevingsplan (bestemmingsplan Buitengebied Noord, 1e herziening) hebben de locaties van de windturbines de bestemming ‘Bedrijf’ met de nadere aanduiding ‘windmolens’ (waarbinnen windmolens tot 50 meter hoog mogen worden opgericht). Zie ook Figuur 4-5.

Figuur 3-5: Uitsnede Bestemmingsplan ‘Buitengebied Noord 1e herziening’ van de gemeente Bergen op Zoom (bron: regels op de kaart)

Wij hebben geen invloed op de privaatrechtelijke afspraak die tussen grondeigenaar en de exploitant is gemaakt, want wij zijn geen partij hierin. Ongeacht of het opstalrecht tussen partijen wordt verlengd of niet, mogen de windmolens (op basis van de omgevingsvergunning en op basis van het bestemmingsplan), gewoon blijven staan.

Met dit gegeven dient dan ook rekening gehouden te worden en dat maakt dat er wel degelijk een veiligheidsgebied van 245 meter geldt rondom de nu nog aanwezige en in het bestemmingsplan toegestane windmolens. Dat leidt tot een beperking van de inpassing van een hoogspanningsstation op deze locatie.

(Bouw)Werken en werkzaamheden in Natura2000-gebieden kunnen wel vergund worden
Gelet op het feit dat De Spie zeer dichtbij een Natura2000-gebied is gelegen maakt dat de effecten van het project (zowel de aanleg- als de gebruiksfase) op dit gebied groter zullen zijn. Daarnaast is het onvermijdelijk om ín dit gebied hoogspanningsmasten te realiseren om zo de aansluiting op de beste en efficiëntste manier te kunnen realiseren. Ook zullen mogelijk mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn vanwege geluid. Dit argument, tezamen met alle andere argumenten maakt dat locatie De Spie, met inachtname van alle belangen, minder geschikt is. Daarnaast zijn er dan ook alternatieve locaties mogelijk, waarbij het bouwen in en het uitvoeren van werkzaamheden in een Natura2000-gebied niet noodzakelijk is.

Direct aangrenzend aan deze locatie zijn gronden ook aangemerkt als Natuurnetwerk Brabant (NNB). Ook dit gegeven levert een vergunbaarheidsrisico op volgens Witteveen en Bos. Wij hebben navraag gedaan bij de provincie of deze positionering binnen het NNB inderdaad een risico oplevert. De provincie heeft aangegeven dat er andere alternatieven zijn om het station buiten de NNB te realiseren. Herbegrenzing of compensatie is dan ook niet aan de orde, omdat dit in strijd is met de regels uit de Omgevingsverordening. De provincie is dan ook niet voornemens om medewerking te verlenen aan een hoogspanningsstation in de NNB op deze locatie.

Versnelling van de procedure
Reclamanten geven aan dat als het hoogspanningsstation gerealiseerd zou worden er sprake zou zijn van een versnelde procedure. Dit onder andere vanwege het feit dat er volgens reclamanten ter plaatse van De Spie slechts een korte procedure noodzakelijk zou zijn. Daartoe hebben zij BRO om advies gevraagd.

In de voorbereiding om te komen tot de realisatie van een hoogspanningsstation op een bepaalde locatie gaat het niet alleen om het doorlopen van een juridisch-planologische procedure , maar ook de engineering van het hoogspanningsstation opnieuw moet plaatsvinden. Dit vraagt ook veel meer tijd (zo'n 2 jaar extra) om dit, met inachtname van alle belemmeringen, op een juiste en correcte wijze te doen.

De vergelijking qua tijd is heel lastig te maken, omdat de engineering van het station inmiddels al zo goed als gereed is en inmiddels het ontwerp-bestemmingsplan al ter inzage heeft gelegen. Zowel de technische plannen als het bestemmingsplan zijn al in een vergevorderd stadium. Deze tijd kan niet meer teruggewonnen worden. Nu kiezen voor een andere locatie betekent juist dat er een enorme vertraging ontstaat omdat er opnieuw naar de tekentafel gegaan moet worden, nieuwe onderzoeken moeten worden uitgevoerd en een wijzigingsbesluit van het omgevingsplan moet worden voorbereid (en uiteindelijk nog in procedure gebracht moet worden). Dit is een vertraging die we, gelet op de enorme uitdaging die we hebben om de energietransitie tot een succes te maken, niet meer kunnen gebruiken.

Maar, ook al was er vanaf het begin voor de locatie De Spie gekozen, dan zou er alsnog qua proceduretijd geen sprake zijn van een verkort proces. Het hoogspanningsstation met deze omvang valt in milieucategorie 5.1-bedrijf conform de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering'. Daarnaast is het station, vanwege het opgestelde vermogen een zogenaamd geluidgezoneerd industrieterrein. De in het bestemmingsplan Theodorushaven-Noordland opgenomen binnenplanse afwijkingsbevoegdheid (kortere procedure) is alleen al vanwege deze twee feiten niet toepasbaar. Dit bestrijdt BRO overigens in de memo niet.

Zoals al is aangegeven is het betreffende industrieterrein een geluidgezoneerd industrieterrein. De geluidruimte die er nog is, is echter zeer beperkt. Dit kan betekenen dat de geluidzone rondom het gehele industrieterrein, door toevoeging van het hoogspanningsstation aangepast zou moeten worden. Het feit dat er binnen 500 meter (de richtafstand voor milieucategorie 5.1-bedrijven) één of meerdere geluidgevoelige objecten aanwezig zijn, maakt dit een lastige opgave. Maar ook al zou een en ander qua geluid inpasbaar gemaakt kunnen worden, dan was de realisatie van een hoogspanningsstation op deze locatie ook enkel middels een bestemmingsplanherziening mogelijk, dezelfde juridisch-planologische procedure als nu ook wordt doorlopen.

Terzijde merken wij hierbij ook op dat, ook al zouden we op basis van de binnenplanse afwijking de mogelijkheid hebben gehad om het hoogspanningsstation op deze locatie te realiseren, geldt dat tegen dit

besluit allereerst bezwaar, daarna beroep bij de rechtbank en pas dan hoger beroep bij de Raad van State openstaat.

Tot slot merken we nog op dat de inzet van een snelle(re) juridisch-planologische procedure nooit een argument is geweest om tot een locatiekeuze te komen. De netcongestie vraagt om urgente oplossingen, maar het kunnen toepassen van een snel(lere) procedure weegt nooit op tegen allerlei andere belangen die er spelen bij een betreffende locatie.

Conclusie
Alle kansrijke locaties zijn op haalbaarheid onderzocht. De uiteindelijke locatiekeuze is zorgvuldig tot stand gekomen. Daarbij zijn alle betrokken belangen uitvoerig afgewogen. Uit de locatiekeuzematrix komt locatie BOZ-02 als beste locatie naar voren. Uit alle uitgevoerde onderzoeken is gebleken dat de gekozen BOZ-2 voldoet aan een goede ruimtelijke ordening. De gronden uit de ingediende zienswijzen die pleiten om het hoogspanningsstation toch op locatie de Spie te vestigen zijn onderzocht en beantwoord. Hieruit blijkt dat de locatie de Spie terecht is afgevallen. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen zijn die aanleiding geven om de Spie als kansrijk alternatief aan te merken. De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.3 Ophoging of een dijk (maatregelen vanwege overstromingsrisico)

Diverse zienswijzen gaan in op de keuze om het station op te hogen in plaats van er een dijk omheen te leggen. Reclamanten pleiten ervoor om voor een dijk te kiezen. De dijk kan als een aarden geluidswal fungeren. Bij komend voordeel zou ook kunnen zijn dat de dijk zorgt voor minder landschapsvervuiling, omdat de dijk ervoor zou zorgen dat het hoogspanningsstation (grotendeels) uit het zicht komt te liggen. Ook wordt gesteld dat de ophoging nooit onderdeel is geweest van de besluitvorming over de locatiekeuze. Gesteld wordt dat vanwege de noodzaak om het station in de Pals op te hogen, deze locatie niet geschikt is.

Noodzaak dijk of ophoging
Om de Auvergnepolder ligt een primaire waterkering, de dijk langs het Schelde-Rijn kanaal. Het hoogspanningsstation is een onderdeel van de landelijke 380 kV-ring en daarmee een cruciale verbinding en een cruciaal hoogspanningsstation. Het waterschap heeft deze dijk aangemerkt met een faalkans van 1 op 100. Elke onderzochte locatie binnen deze polder kent een gelijke maximale overstromingsdiepte. Voor een cruciaal station is het uitgangspunt dat de faalkans minimaal 1:10.000 moet zijn. Deze faalkans is aanzienlijk hoger dan de norm, waardoor er voorzieningen getroffen moeten worden om uitval van het hoogspanningsstation te voorkomen. Dit gegeven maakte dat ‘overstromingsrisico’ geen onderscheidende factor was voor de locatiekeuze.

Verzoek om dijk onderzocht
In de werksessies over de landschappelijke inpassing van het hoogspanningsstation kwam de suggestie naar voren of het station geen ‘eigen dijk’ kon krijgen, in plaats van dat het station op een ‘terp’ zou worden gebouwd. De gedachte hierbij was dat het ‘geluidswinst’ zou kunnen opleveren en als bijkomend voordeel een dijk als ‘inpassing’ van het station zou kunnen dienen. Dit door omwonenden aangedragen mogelijk alternatief voor de ophoging is uitvoerig onderzocht door TenneT.

Geluidswinst
Om daadwerkelijk enige geluidswinst te verkrijgen door een dijk, dient de dijk minimaal 3 meter hoog te zijn en 19 meter breed. Dit is een énorm ruimtebeslag. Een dijk van 3 meter of hoger vormt een enorme barrière voor de realisatie van het hoogspanningsstation (of voor toekomstige vervanging van transformatoren). Omdat een transformator met uitzonderlijk transport moet worden vervoerd is het noodzakelijk dat een dijk aan beide zijden een zeer flauw talud moet krijgen voor de op/afrit, om zo de transformatoren binnen de dijk te kunnen vervoeren. Hierdoor ontstaat er nog een groter ruimtebeslag. Een dijk zal dan ook meer ruimte in beslag gaan nemen dan het talud van de noodzakelijke ophoging. Dit zal dan ten koste moeten gaan van de (extra) zone voor de landschappelijke inpassing (een dijk kan niet worden beplant). Los van het inpassingsvraagstuk is gebleken dat isolatie bij de bron vele malen (de transformatoren) effectiever is.

Inpassing
Het hoogspanningsstation ligt nu ingeklemd tussen het NNB van het Lange Water en het bos daarachter ten noorden en oosten ervan. Indien er gekozen wou worden voor een dijk komt de afschermende werking van dit bos mogelijk aan deze zijden te vervallen, omdat er geschoven zal moeten worden. De vraag die dan ook ontstaat is of er dan nog voldoende ruimte is om de inpassing aan de zuidzijde te kunnen aanleggen. Mogelijk dat doordat er ook een andere inlussing ontstaat er ook meer masten noodzakelijk zijn, omdat er voor de inlussing niet meer de juiste hoek gemaakt kan worden.

Dit alles in overweging nemende maakt dat een dijk pas bij een minimale hoogte van 3 meter enige geluidswinst zal opleveren. Echter daar tegenover staan diverse nadelen waar wij ook rekening mee moeten houden. De ophoging neemt veel minder ruimte in beslag zodat er voldoende oppervlak voor landschappelijke inpassing beschikbaar blijft en het station in de realisatiefase en in de toekomst voor de onderhoudsfase(n) goed bereikbaar is voor uitzonderlijk transport. Daarnaast zal een dijk ook nooit het volledige zicht op het hoogspanningsstation wegnemen. Tot slot wordt er op een andere wijze voldaan aan het door de gemeenteraad aangenomen amendement in het kader van geluid en omdat het een bronmaatregel is, vele malen effectiever is. Daarvoor is de realisatie van de dijk niet noodzakelijk. De ophoging heeft dan tot slot nog als bijkomend voordeel dat het talud van de ophoging kan worden beplant en is bij ophoging een overstromingsrisico, waar een dijk altijd nog een faalkans kent, tot een bepaalde hoogte gewaarborgd.

Uit het bovenstaande blijkt dat er geen dusdanige voordelen te behalen zijn met de realisatie van een dijk en dat de nadelen van een dijk juist veel groter zijn. Een dijk is dan ook, gelet op alle af te wegen belangen, geen reëel alternatief voor de ophoging.

Conclusie
De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.4 Landschappelijke inpassing

Een aantal reclamanten is van mening dat het hoogspanningsstation niet of onvoldoende landschappelijk wordt ingepast. Men vindt het in ieder geval onvoldoende om het zicht op het hoogspanningsstation weg te nemen. Er zou meer bebossing moeten komen aan de zuid- en de oostzijde. Maar ook zijn er reclamanten die de inpassing aan de westzijde onvoldoende vinden.

Landschapsarchitecten van bureau CB5 zijn ingeschakeld om de landschappelijke inpassing te begeleiden. Vanuit diverse werkateliers met omwonenden, overheidsinstanties, belangenorganisaties en bedrijven is input geleverd voor de landschappelijke inpassing van station Halsteren. Op basis hiervan heeft CB5 een landschapsplan ontworpen waarmee station Halsteren zo goed mogelijk landschappelijk wordt ingepast.

Aan de basis van het plan staat een grondige inhoudelijke analyse naar bepalende elementen, zoals de (cultuur)historische- en archeologische waarden, groen- en waterstructuren en bestaande infrastructuren. Vervolgens zijn de beleidsmatige en technische randvoorwaarden in kaart gebracht. Voor station Halsteren is extra aandacht besteed aan het beperken van de zichtbaarheid van het station, het zoeken naar de beste oplossing voor het waterveilig houden van het station en het beperken van geluid voor de omgeving.

De initiatiefnemers zijn samen met de gemeente en de omgeving dit ontwerpproces gestart met de doelstelling om tot een landschappelijke inpassing te komen die gedragen wordt door de omgeving. Daarbij zijn zogenaamde koppelkansen inzichtelijk gemaakt en beoordeeld op haalbaarheid. Denk daarbij aan samenwerkingen met natuurorganisaties voor o.a. onderhoud en beheer. Op basis van dit proces is besloten de moeraszone aan de zuidzijde van het terrein kleiner te maken dan oorspronkelijk gepland. Zo blijven meer agrarische gronden aangesloten bij de huiskavel behouden om de impact op de bedrijfsvoering van het nabijgelegen agrarische bedrijf te beperken. Hierbij is het aspect zichtbeperking echter ook meegenomen, zodat aan deze zijde ruim voldoende ruimte is voor een brede beplantingstrook die gaat zorgen voor zo veel mogelijk afschermende werking van het station. Aan de westzijde is voor de bewoners in Tholen extra beplanting opgenomen op het talud aan deze zijde. Voor de oostzijde is de inpassing van het station tussen het talud en het Lange Water afgestemd op de voorgenomen plannen van Staatsbosbeheer.

Tijdens het proces bleek dat Staatsbosbeheer plannen had om de boszone met populieren aan de noord en oostzijde van het Lange Water, die aan het eind van hun levensduur waren, om te zetten naar een rietmoeraszone. Er zijn afspraken gemaakt om de omvorming van de bosstrook langs het Lange Water naar rietmoeras aan te passen, zodat er nieuwe bosbeplanting terug komt en daarmee de afscherming van het station vanaf die zijde wordt bestendigd en er vanaf die zijde van het station twee houtwallen blijven die het station afschermen.

Het kabeltracé wordt zo veel mogelijk onder het talud gelegd, zodat er meer grond overblijft voor de moerasachtige zone. Het is echter niet mogelijk dit volledig te doen omdat een groot deel van de kabels pas veel later worden aangelegd voor toekomstige ontwikkelingen in de omgeving van het station. De inpassing van het station gaat hierdoor hand in hand met de ontwikkeling van Staatsbosbeheer. Hiermee komt er in totaal meer grond beschikbaar voor de landschappelijke inpassing (13,1 Ha) dan er gebruikt wordt voor de aanleg van het station (12,42 Ha).

Met het plan voor landschappelijke inpassing wordt invulling gegeven aan de doelen om de open zeekleipolder zichtbaar te houden, de installaties en hekwerken af te schermen met gebiedseigen struweelbeplanting en bomen, en het versterken van het krekenlandschap met rietmoeras. Per zijde van het station zijn de volgende maatregelen genomen:

- Westzijde: de westelijke rand van het hoogspanningsstation wordt landschappelijk ingepast met een bermsloot langs de Noorder Kreekweg en een achttien meter brede zone van struweelbeplanting en bomen. De bomen staan buiten de beschermingszone van de primaire waterkering Schelde-Rijnkanaal.

- Zuidzijde: de zuidzijde van het hoogspanningsstation wordt doormiddel van een 25 meter brede struweelbeplanting met enkele bomen in het landschap opgenomen. De bomen worden niet toegepast onder de inkomende bundels met 380 KV kabels, aangezien de ruimte onder deze hoogspanningskabels vrij van objecten dient te blijven. De Noorder Kreekweg wordt aan weerszijden voorzien van een bermsloot.

- Oostzijde: aan de oostzijde van het hoogspanningsstation sluiten wij de landschappelijke inpassing aan op de uitstraling van de rietmoeraszones aan het Lange Water. Dat betekent dat de onderlaag bestaat uit rietmoerasbeplanting en op de hogere delen zich groepen met struweel en bomen bevinden, met uitzondering van de zones boven ondergrondse kabels en leidingtracés. Dit zorgt voor een rand van tien meter struweelzone welke het hoogspanningsstation uit het zicht onttrekt. De toegepaste boomsoorten zijn populier variëteiten, lijsterbes, schietwilg, en els. Buiten de ondergrondse leidingtracés komen verspreid staande wilgen voor. Dit beeld sluit aan op de rietmoeraszones zoals die voorkomen langs het Lange Water. Het populierenbos van Staatsbosbeheer wordt op termijn gefaseerd gerooid en wordt in lijn met de plannen van Staatsbosbeheer opnieuw beplant. Langs de Groene dijk wordt de eerste bosstrook gerooid en opnieuw aangeplant met Haagbeuken-Essenbos. In een later stadium, wanneer de randzone voldoende wasdom heeft, wordt de bosstrook langs het Lange Water gerooid en omgevormd naar rietmoeras.

- Noordzijde: De noordzijde van de hoogspanningslocatie wordt landschappelijk ingepast met een dertien meter brede struweelzone op een talud met gebiedseigen boomsoorten (populier variëteit, lijsterbes, haagbeuk, schietwilg en els). Ten noorden van de toegangsweg wordt rietmoeras tot aan het Lange Water aangelegd. De zones van kabel- en leidingtracés TenneT/Enexis worden ingezaaid met bloemrijk grasland mengsel.

Door de breedte van de taluds aan alle zijden van het station en de beplanting van deze stroken ontstaat voldoende ruimte voor een robuuste landschappelijke inpassing. Doordat de stroken direct tegen het station aanliggen hebben ze een zo groot mogelijk effect voor de totale omgeving ten opzichte van inpassing op grotere afstand van het station. De stroken worden beplant met een aantal soorten die wintergroen zijn, waardoor er in alle seizoenen afscherming is. Het station blijft echter wel zichtbaar vanwege de hoogte van bepaalde onderdelen van het station hoger zijn dan met landschappelijke inpassing af te schermen is. De breedte van de stroken zorgen echter voor afdoende inpassing, naast al bestaande landschappelijke elementen in de omgeving die zorgen voor afscherming, zoals de dijken en de bosstrook langs het Lange Water, waardoor het station zo maximaal mogelijk uit het zicht wordt genomen.

De bovengrondse inlussing met hoogspanningsmasten op de bestaande 380 kV verbinding gaat door een open polder. De hoogspanningsmasten zijn zo hoog dat deze niet landschappelijk ingepast kunnen worden met groen. Daarnaast mogen bomen niet direct in de buurt van deze masten geplaatst worden. Ook de bestaande verbinding is niet landschappelijk ingepast, waardoor een inpassing in het open polder gebied voor de inlussing als niet wenselijk is gezien.

Voor het goed aanslaan van bomen planten we een standaard maat bomen en geen grote maat bomen (bijna volwassen) exemplaren. Dit in verband met de kosten van aanschaf en bij inboet na eerste jaar (vervanging bij niet aanslaan). Ook de drogere voorjaar / zomers van de afgelopen jaren speelt mee in deze afweging. Het planten van een standaard jonge aanplant kan worden verricht met de hydraulische graafmachine. Aanplant van grote exemplaren zal moeten geschieden met een telescoop kraan.

Wij hebben initiatiefnemers verzocht om versnelling van de aanleg van de landschappelijke inpassing, zodat de ontwikkeling van de bomen en het struweel zo snel als mogelijk kan starten. Initiatiefnemers geven gehoor aan dit verzoek en hebben toegezegd de realisatie van de landschappelijke inpassing direct bij de aanvang van de bouw te starten en af te ronden tegelijk met de bouw. Hierdoor wordt de landschappelijke inpassing 3 jaar eerder gerealiseerd. Omdat de aanlegtermijn geen onderdeel is van de zienswijzen en wij hier zelf om hebben verzocht, wordt deze aanpassing als ambtelijke wijziging doorgevoerd. Met de versnelling van de aanlegtermijn wordt wel tegemoet gekomen aan de zorgen van omwonenden. Daarom hebben we het hier benoemd.

Conclusie
De landschappelijke inpassing is gezamenlijk met stakeholders en omwonenden tot stand gekomen. De tijdens de werksessies aangedragen ideeën zijn uitgewerkt en onderzocht. Vervolgens zijn de ideeën afgevallen of verwerkt in het landschapsinpassingsplan. Het uiteindelijke plan is in de laatste inloopbijeenkomst aan de deelnemers gepresenteerd.

Zowel aan de noord-, oost-, zuid en westzijde vindt inpassing plaats met het doel om enerzijds het station zoveel mogelijk aan het oog te onttrekken en anderzijds de oever van het Lange Water te versterken. Voor de onttrekking aan het oog is vooral de omkadering van het station van belang. Deze strook heeft ruime breedte. Verder is ruimhartig omgegaan met hoog opgaande beplanting. Hierdoor is er in onze beleving een landschappelijk inpassing die recht doet aan de wensen van de omgeving.

De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.5 Cultuurhistorische waarden, aantasting polderlandschap

Een aantal reclamanten is van mening dat door de komst van het hoogspanningsstation de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het polderlandschap (de Auvergnepolder) onevenredig wordt aangetast.

De bouw van een hoogspanningsstation heeft een uitgesproken negatief effect op historische waarden van het landschap. Dat heeft een hoogspanningsstation in de praktijk altijd. Het hoogspanningsstation is één van de ingrepen die de energietransitie faciliteert. Het levert daarmee een bijdrage aan het halen van het Klimaatakkoord. Met het zicht op de komende generaties een noodzakelijk ontwikkeling is het niet de vraag óf een dergelijk station nodig is, maar of deze locatie (met die wetenschap) zich goed leent voor een dergelijk station is daardoor belangrijk.

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is een cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt inzichtelijk gemaakt of het toestaan van een hoogspanningsstation (wat dit bestemmingsplan mogelijk maakt) vanuit cultuurhistorisch oogpunt bepaalde belemmeringen met zich meebrengt. De zorgen die omwonenden hebben over de aantasting van de cultuurhistorische waarden door de komst van het hoogspanningsstation zijn groot.

Deze zorgen kunnen het beste onderverdeeld worden in de volgende onderwerpen:

- Openheid zeekleipolder
- Brabantse Wal
- Landgoed Ter Wal

Openheid zeekleipolder
Een aantal reclamanten maakt zich zorgen over de aantasting van de openheid van de zeekleipolder door de komst van het hoogspanningsstation. De cultuurhistorische waarden van het gebied en de effecten van het hoogspanningsstation daarop zijn inzichtelijk gemaakt in een cultuurhistorische bureaustudie. Hieruit volgt inderdaad dat het gebied cultuurhistorische waarde vertegenwoordigt. De zichtlijnen over de openheid (weliswaar verstoord) is daar een onderdeel van. Het feit dat het uitzicht en zichtlijnen over de zeekleipolders veranderen is als zodanig beschreven in de cultuurhistorische bureaustudie. Tegelijkertijd kan de historische waarde van de Auvergnepolder op basis van het onderzoek ook enigszins genuanceerd worden. Effecten van dergelijke voorzieningen (zoals een hoogspanningsstation) zijn namelijk, ongeacht de locatie, onvermijdelijk voor het landschap. Dit is door de gemeente meegewogen in de vaststelling van het ontwerp bestemmingsplan.

Ook wordt de polder vaak als ‘ongerepte polder’ aangemerkt door reclamanten. Daarbij moet vermeldt worden dat de kwalificatie 'ongerept' in historisch perspectief niet terecht is. Dit komt doordat de Auvergnepolder in het verleden regelmatig aangepast is. De hoofdlijn van de agrarische opzet is al wel geruime tijd onveranderd, maar is ook meegewogen in de vaststelling van het ontwerp bestemmingsplan.

Ook de waarde van het Lange Water is in de bureaustudie cultuurhistorie beschreven en hoog gewaardeerd. Het hoogspanningsstation neemt inderdaad veel ruimte in: circa 13 hectare. Daarbij komt door de bijbehorende landschappelijke inpassing van het station ook weer ruimte ontstaat voor flora en fauna. Er wordt kruiden- en faunarijk grasland van 5 hectare, taludbeplanting van 2,1 hectare en rietland van 6 hectare aangelegd: totaal 13,1 hectare. Het station sluit daarbij zoveel mogelijk aan op bestaande dijken en kent geen overlap met de historische kreken, waarmee de dragende structuren van het gebied niet worden aangetast. Het hoogspanningsstation frustreert de landschapselementen niet, maar vormt een aanleiding deze te versterken zoals ook beschreven in het landschapsplan. De argumentatielijn van de cultuurhistorische bureaustudie is meegewogen bij de vaststelling van het ontwerp bestemmingsplan door de gemeente.

Brabantse Wal
Een aantal reclamanten hebben hun zorgen geuit over de effecten van het hoogspanningsstation op de ‘Brabantse Wal’. Het plangebied overlapt voor een klein gedeelte inderdaad met de zone "Brabantse Wal" zoals deze is aangewezen in de CHW-kaart van de provincie Noord-Brabant. Het betreft hier een "provinciaal landschap". Zoals in de bureaustudie cultuurhistorie geconcludeerd, is "Aan deze waarden geen beschermingsregime gekoppeld.". Daarbij is de Auvergnepolder landschappelijk ook niet wezenlijk gekoppeld aan de Brabantse Wal. De even verderop gelegen steilrand wel, maar daarop is geen sprake van een effect door het hoogspanningsstation.

Ook is door een aantal reclamanten aangekaart dat De Brabantse Wal een onderdeel is van het UNESCO Global Geopark "Schelde-Delta" en dat de komst van een hoogspanningsstation op deze locatie dan niet passend zou zijn. Het feit dat De Brabantse Wal een onderdeel is van het UNESCO Global Geopark "Schelde-Delta" klopt, maar dat geldt voor vrijwel de hele provincie Zeeland. Om die reden is er geen wettelijk regime gekoppeld aan het UNESCO Global Geopark "Schelde-Delta". Een gedeelte van het plangebied (namelijk de locatie van de hoogspanningsverbinding) is gelegen binnen de zone van het Geopark, en vooral de steilrand is daarbij relevant. De hoogspanningsverbinding zelf veroorzaakt geen wezenlijke verslechtering van die steilrand, en het hoogspanningsstation ligt op enige afstand van de Brabantse Wal, in de zeekleipolders.

Daarbij worden de waarden van De Brabantse Wal ook onderschreven door de gemeente: de visuele relatie, het Lange Water, de historische dijken en kreken, alsook de percelering en het stratenpatroon: ze behoren tot de kernkwaliteiten van het gebied. Dit is ook als zodanig beschreven in de cultuurhistorische bureaustudie. In het cultuurhistorisch onderzoek is dan ook geconcludeerd dat de ontwikkeling een negatief effect heeft op de cultuurhistorische waarden van het gebied. De gemeenteraad heeft die argumentatie destijds dan ook meegewogen bij vaststelling van het ontwerp bestemmingsplan.

Landgoed Ter Wal
Een aantal reclamanten hebben hun zorgen geuit over de effecten van het hoogspanningsstation op "Landgoed Ter Wal". Het hoogspanningsstation zou te dicht op Landgoed Ter Wal geplaatst worden en daardoor een negatief effect hebben op dit Landgoed. Daarbij moet opgemerkt worden dat Landgoed Ter Wal geen landgoed is in zoverre dat het een cultuurhistorisch landgoed is; het landgoed of de gebouwen hebben geen beschermde cultuurhistorische status. De gemeenteraad heeft deze argumentatie dan ook meegewogen bij vaststelling van het ontwerp bestemmingsplan.

Conclusie
De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.6 Geluid

Diverse zienswijzen gaan in op het onderwerp geluid. De volgende deelonderwerpen waar de bezwaren op ingaan komen in deze paragraaf aan bod:

- Sturing op maximale geluidsreductie
- Het akoestisch onderzoek van Cauberg Huygen

Sturing op maximale geluidsreductie
Uit de wettelijk voorgeschreven geluidsberekeningen blijkt dat de geluidsproductie van het station door de afstand tussen het station en de geluidsgevoelige bestemmingen zonder extra maatregelen binnen de wettelijk toegestane normen blijft. Dit is 50 decibel (dB) op de gevel bij bedrijfswoningen en 45 dB op de gevel voor overige woningen. Voor het bestemmingsplan is er echter een stap verdergegaan en zijn de normen voor vergunningverlening toegepast. Dit betekent dat er voor de woningen gelegen in ‘stil buitengebied’ een norm van 40dB is toegepast.

Uit gesprekken met de omgeving is naar voren gekomen dat het geluid van Station Halsteren een belangrijk onderwerp is voor de omwonenden in zowel de gemeente Bergen op Zoom als de gemeente Tholen. De gemeenteraad heeft de inspanningsverplichting uit het amendement opgelegd om de ervaren geluidsoverlast in de toekomst tot een minimum te beperken, welke verder strekt dan de wettelijke norm. De Raad spreekt in het amendement over een maximale inspanning die moet worden verricht. TenneT heeft, gelet op het door de gemeenteraad aangenomen amendement en vanuit de eigen zorgplicht en maatschappelijke verantwoordelijkheid daarom besloten om bij dit station aanvullende geluid-reducerende maatregelen toe te passen. Aan de hand van een vijftal scenario’s heeft akoestisch ingenieursbureau Peutz de effecten van een aantal optimalisatievarianten in beeld gebracht die verder gaan dan dat wat noodzakelijk is.

Naast de optimalisatievarianten is op verzoek van omwonenden ook nog een alternatieve maatregel onderzocht, namelijk het aanleggen van een extra dijk rondom het station. Hieruit is gebleken dat isolatie bij de bron (de transformatoren) effectiever is en een dijk maar een zeer beperkt tot geen effect heeft op de reductie van het geluidsniveau, nog los van het bijkomende inpassingsvraagstuk. In dit maatregelenonderzoek is niet gekeken naar de optelsom van verschillende bronnen in de omgeving, maar alleen het toekomstig geluid van een continu volledig in gebruik zijnde station (worst case scenario en eindsituatie).

In het akoestisch onderzoek daarentegen is de cumulatie van geluid wél onderzocht. Daaruit blijkt dat door het transformatorstation de kwaliteit van de akoestische omgeving niet zal wijzigen. Over het algemeen is en blijft de akoestische kwaliteit "goed". Op de plaatsen waar de akoestische kwaliteit al "redelijk" of "matig" is door de ligging in de buurt van de N286 zal de cumulatieve geluidsbelasting niet waarneembaar of meetbaar worden verhoogd.

De optimalisatievarianten die in het maatregelenonderzoek zijn onderzocht zijn op basis van onderstaande criteria afgewogen:

1. de geluidswinst die gerealiseerd wordt door de maatregelen;
2. de technische consequenties die het tot gevolg heeft;
3. de extra kosten in de realisatie- en beheerfase.

In de brief 'invulling amendement hoogspanningsstation Halsteren' worden in Tabel 1 de optimalisatie varianten toegelicht. Op basis van de drie bovenstaande criteria is gekozen voor scenario 4: het plaatsen van de transformatoren en spoelen van TenneT in vierzijdige cellen voorzien van geluidabsorptie en met een open bovenzijde. Op basis van deze criteria wordt met scenario 4 de maximaal haalbare geluidswinst binnen technische en financiële mogelijkheden behaald. Met scenario 4 reduceert TenneT het geluid op de toets punten (de dichtstbijzijnde woningen, zie figuur 2 uit de brief 'invulling amendement hoogspanningsstation Halsteren') met 2 tot 5 dB. Voor het beeld: de geluidniveaus die (buiten) op de gevel invallen zijn lager dan de normaal gesproken in een bibliotheek zonder praten optredende geluidniveaus.

Het zwaarste scenario met gesloten omkasting (scenario 5) levert wel de grootste geluidswinst op, maar vergt een grote investering en heeft technische consequenties. De transformatoren zijn in een volledig dicht geluidshuis lastiger te bereiken voor onderhoud, reparaties en vervanging, met consequenties voor de leveringszekerheid van het energienet als gevolg. De benodigde extra investering van het zwaarste scenario staan niet in verhouding tot de geringe gerealiseerde geluidswinst ten opzichte van scenario 4. Het gaat hier om een extra kostenstijging van meer dan 75% voor scenario 5 ten opzichte van scenario 4. Dit betekent een extra investering van vele miljoenen euro's, die in kader van het doelmatig uitgeven van gemeenschapsgeld voor Tennet niet te verantwoorden is richting de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

Voor het hoogspanningsstation moet in het bestemmingsplan de aanduiding 'geluidzone—industrie' worden opgenomen. Dit betekend dat de 50dB(A) contour op de verbeelding van het bestemmingsplan is weergeven. In figuur 3 van de brief 'invulling amendement hoogspanningsstation Halsteren' is weergeven op welke afstand het geluid van het station onder de 50 dB(A) komt bij de optimalisatievarianten van scenario 1, 4 en 5. De figuur laat zien dat de 50 dB(A) contour voor elk scenario op korte afstand van de grens van het toekomstige station gelegen is en op zeer grote afstand van de omliggende woningen ligt. Het toont de verbetering van scenario 4 ten opzichte van scenario 1 en de beperkte geluidswinst van het maximale scenario (scenario 5) ten opzichte van het gekozen scenario (scenario 4). Aan de noord- en oostzijde blijven scenario 4 en 5 binnen het gebied dat voor inpassing zal worden gebruikt. De geluidswinst van scenario 5 ten opzichte van scenario 4 is aan de zuid- en westzijde beperkt en beslaat het Schelde-Rijnkanaal en een dunne strook weiland.

Afgaand op bovenstaande is scenario 4 een maximale inspanning die Tennet verricht om overlast tot een minimum te beperken die verdergaat dan de wettelijke norm. De extra technische consequenties en extra kosten die gemaakt moeten worden zijn buitenproportioneel gezien de minimale geluidswinst die bereikt zou worden in vergelijking met scenario 5. Scenario 4 is hiermee het maximaal passende scenario gegeven de lokale situatie.

Rapport Cauberg Huygen
Aanvullend op het eerste punt 'maximale geluidsreductie' zijn er tevens een hoop vragen binnen gekomen over het geluidsrapport van Cauberg Huygen. Tijdens het gebiedsproces hebben omwonenden Tennet te kennen gegeven zorgen te hebben over de conclusies van het door Peutz uitgevoerde geluidsonderzoek. Hierop heeft Tennet besloten op hun kosten een second opinion onderzoek aan te bieden. Omwonenden hebben destijds besloten het onderzoek uit te laten voeren door ingenieursbureau Cauberg Huygen. In het rapport van Cauberg Huygen wordt:

- de gehanteerde, algemeen aanvaarde en aangewezen rekenmethodieken van Peutz ter discussie gesteld
- gesteld dat de geluidsniveaus hoger zullen worden dan de waarden van het geluidrapport van Peutz vaste jurisprudentie op dit thema terzijde geschoven

In het rapport worden echter geen alternatieven met onderbouwing geboden ter ondersteuning van bovenstaande punten. Tevens wordt in het rapport niet onderbouwd waarom de geluidniveaus hoger zullen worden dan de waarden van het geluidrapport van Peutz. De onafhankelijke beoordeling door de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant bevestigt dit: het rapport van Peutz geeft een goede beschrijving van de geluidsituatie.

Destijds is Cauberg Huygen uitgenodigd om hun bevindingen nader te toe te lichten. In dit overleg heeft Peutz aangegeven de wetenschappelijk geaccepteerde, landelijke normen te hanteren. Cauberg Huygen heeft in reactie hierop onvoldoende kunnen onderbouwen waarom er van deze normen moet worden afgeweken.

Tijdens de behandeling van het ontwerpbestemmingsplan 'hoogspanningsstation Halsteren' is door de gemeenteraad opnieuw gevraagd om extra duiding van de bevindingen van Cauberg Huygen. Cauberg Huygen heeft in een brief deze duiding verstrekt. Peutz heeft vervolgens in een notitie op de extra duiding gereageerd. Beide zijn als bijlagen bij het raadsvoorstel RVB24-0015 opgenomen. In het raadsvoorstel komen beide stukken uitgebreid aan bod. Wij verwijzen voor de inhoud dan ook naar het raadsvoorstel en de bijlage. Hier volstaan we met de conclusie dat wij niet anders kunnen concluderen dan dat de wijze waarop het akoestisch onderzoek behorend bij het bestemmingsplan is uitgevoerd de juiste is. Dit geeft ons voldoende vertrouwen om naar de conclusies van het door Peutz uitgevoerde geluidsonderzoek te handelen.

Theorie vs praktijk
Omdat het hoogspanningsstation er nog niet staat, is het akoestisch onderzoek gebaseerd op een theoretische situatie. De gebruikte rekenmethodieken zijn valide en juridisch getoetst maar ze zijn daarmee nog niet 'tastbaar' en op basis van de werkelijkheid. Werkelijke geluidwaarden kunnen afwijken. Omdat het onze kerntaak is om te zorgen voor een goed woon- en leefklimaat hebben we met TenneT afgesproken dat zij de geluidwaarden borgen door het uitvoeren van een nulmeting en opvolgende controle geluidmetingen. De controlemetingen starten meteen na ingebruikname van het station. Hierdoor komen mogelijke overschrijdingen van de norm al in een vroeg stadium aan het licht en kunnen extra maatregelen tijdig worden genomen. Deze afspraken zijn geen onderdeel van het bestemmingsplan maar worden in een aanvulling op de anterieure overeenkomst vastgelegd. We hebben het hier toch opgenomen omdat we hiermee tegemoet komen aan de zorgen die leven bij de omwonenden. Zij hebben nu de zekerheid dat de geluidsituatie wordt gemonitord en indien aan de orde meteen bijgestuurd.

Conclusie
De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.7 Flora en fauna

Een aantal reclamanten heeft zijn zorgen geuit over de effecten van het hoogspanningsstation op de aanwezige flora en fauna.

Reclamanten wijzen op de aanwezigheid van verschillende beschermende diersoorten. De verschillende onderzoeken die zijn uitgevoerd ten behoeve van het bestemmingsplan voor het hoogspanningsstation wijzen dit ook uit. Tegelijkertijd geldt er ook wetgeving voor deze beschermde soorten en hoe hier mee om moet worden gegaan. In onderstaand stuk wordt ingegaan op de vragen en zorgen die reclamanten hebben bij de flora en fauna rondom het gebied. Hieruit zal ook blijken dat er tijdens de procedure naar wetgeving gehandeld is en wordt gehandeld en dat de komst van het hoogspanningsstation aanvaardbaar is.

Onderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan
In 2022 is een natuurtoets Wet natuurbescherming uitgevoerd. Hierin zijn de effecten op bepaalde gebieden (Natura-2000, NNB en Groenblauwe mantel) en beschermde soorten beschreven. De natuurtoets heeft daarop aanleiding gegeven om nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van de bunzing en rugstreeppad in het plangebied te onderzoeken. Tevens is uit de natuurtoets gebleken dat trekvogels (kleine zwaan, brandgans en grauwe gans) gebruiken maken van de Natura 2000-gebieden Zoommeer (alleen grauwe gans), Markiezaat en/of Oosterschelde als slaapplaats. Deze soorten kunnen door het plangebied vliegen en in aanvaring komen met de hoogspanningslijnen van de aan te leggen inlussing. Om inzicht te krijgen in hoeveel van deze soorten in het plangebied voorkomen en of het effect van het planvoornemen negatief is of uit te sluiten valt, is een passende beoordeling gedaan door Bureau Waardenburg.

De conclusies en uitkomsten van deze onderzoeken staan beschreven in het ontwerpbestemmingsplan. Tevens zijn de onderzoeken bijgevoegd als bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan. Reclamanten hebben hun zorgen geuit over de aantasting van de flora en fauna in het gebeid door de komst van het hoogspanningsstation. Hieronder worden hun zorgen uiteengezet en wordt ingegaan op hun opmerkingen.

Natuurnetwerk Brabant (NNB)
Een aantal reclamanten hebben opgemerkt dat er indirect aantasting van het NNB plaatsvindt. In de natuurtoets wordt gesteld dat bij een toename van geluid binnen het NNB er compensatie geldt wanneer het

geluidsniveau stijgt boven de 42 dB(A) in open natuurtypen en 48 dB(A) in boslandschappen Brabant. Er wordt enkel een geluidstoename tot 42-45 dB(A) verwacht in open natuurtypen. Dit ligt onder de drempelwaarden dat vastgesteld is door de Provincie Noord-Brabant, waardoor er geen compensatie vereist is ten gevolge van geluidsverstoring.

Reclamanten stellen dat uit het bijgevoegde geluidsonderzoek blijkt dat er in datzelfde gebied 55 dB(A) geluid wordt geproduceerd door het hoogspanningsstation en er daarom wel degelijk geluidsbeperkende maatregelen moeten worden genomen. Het punt is dat de rekenmethode die gebruikt is voor de geluidcontouren van het station anders is dan de rekenmethode die is toegepast voor het NNB. De geluidcontouren voor het bestemmingsplan zijn berekend om de geluidniveaus bij de woningen in kaart te brengen. Voor woningen wordt als beoordelingsmaat uitgegaan van de etmaalwaarde op 5 meter hoogte. In de etmaalwaarde wordt een aantal ‘toeslagen’ of straffactoren verwerkt. Voor de maatgevende nachtperiode gaat het om een toeslag van 10 dB. Een etmaalwaarde van bijvoorbeeld 45 dB(A) komt dan overeen met een geluidniveau (dat daadwerkelijk gemeten en waargenomen wordt) van 35 dB(A). Bij de berekening van de contouren wordt daarvan uitgegaan. Bij woningen wordt daarenboven nog een straffactor van 5 dB toegepast in verband met het mogelijk tonale karakter van het geluid. Een etmaalwaarde van 45 dB(A) komt dan overeen met een geluidniveau van 30 dB(A).

Bij de berekeningen in het kader van de NNB wordt géén onderscheid gemaakt tussen dag, avond en nacht en wordt geen straffactor voor het karakter van het geluid toegepast. Bovendien worden de berekeningen uitgevoerd voor een rekenhoogte van 0,3 m in plaats van 5 m. Door deze andere benadering zitten er grote verschillen tussen de geluidcontouren voor de NNB en de geluidcontouren voor het bestemmingsplan. Deze verschillende zijn tenminste 10 dB. De vorm van de geluidcontouren wijkt ook af. Dit komt door de zeer geringe afstand van de NNB-contouren tot de geluidbronnen. De geluidberekening ten behoeve van het NNB passen daarmee geheel bij de berekeningen ten behoeve van het bestemmingsplan. Daarnaast wordt door reclamanten gesteld (en tevens genoemd in de natuurtoets) dat er mogelijk indirecte aantasting van lichtverstoring plaatsvindt op het NNB. Verlichting op de locatie wordt zoveel mogelijk beperkt in het kader van verstoring van nachtactieve diersoorten zoals de bunzing en vleermuizen. Hierbij wordt vleermuisvriendelijke, amberkleurige ledverlichting toegepast. Daarnaast wordt uitstraling van licht op de omgeving voorkomen. Om de hoogspanningslocatie wordt een brede struweelzone (variërend tussen de 10 tot 18 meter) met gebiedseigen boomsoorten aangebracht. Deze boomvormers worden niet toegepast onder de inkomende bundels met 380 kV kabels, aangezien de ruimte onder deze hoogspanningskabels vrij van objecten dient te blijven. Kortom, aan alle zijden wordt struweel geplaatst om lichtuitstraling op de omgeving te minimaliseren.

Soortenbescherming en verstoring leefgebieden door werkzaamheden
Een aantal reclamanten gaat in op de aantasting van het leefgebied van verschillende soorten door de komst van het hoogspanningsstation. Hiervoor is al ingegaan op de verstoring van het hoogspanningsstation op NNB en is al toegelicht hoe hier mee om wordt gegaan. Hieronder wordt kort toegelicht hoe om gegaan wordt met bepaalde diersoorten.

Een aantal reclamanten heeft hun zorgen geuit over het verdwijnen en het verstoren van het leefgebied van verschillende diersoorten. De natuurtoets bijbehorende bij het bestemmingsplan is uitgevoerd om de beschermde natuurwaarden in beeld te brengen. Voor soorten als de ree, haas en konijn geldt dat deze niet zo zwaar beschermd zijn als bijvoorbeeld de korenwolf. Om verstoring voor diersoorten als de ree, haas en konijn geldt de zorgplicht gedurende de uitvoering van de werkzaamheden. In het algemeen wordt, om de effecten op soorten en verstoring aan het leefgebied zoveel als mogelijk te voorkomen, gewerkt volgens een ecologisch werkprotocol en onder ecologische begeleiding.

Ook is rekening gehouden met de verplaatsing van de bestaande weg. Een aantal reclamanten maakt zich zorgen over een potentiële toename van verkeersslachtoffers door deze verplaatsing. Echter, doordat in de gebruiksfase geen sprake is van een toename van verkeersbewegingen, worden geen aanvullende verkeersslachtoffers verwacht.

Tevens wordt rondom het station landschappelijke inpassing aangelegd. Deze bestaat naast een houtwal om het zicht op het station te beperken uit een gebied dat van grasland overloopt in een drassiger gebied dat aansluit op de bestaande water en rietstroken van het Lange Water. Deze gronden krijgen deze inrichting omdat de gemeenteraad van Bergen op Zoom heeft gevraagd om een robuuste landschappelijke inpassing van het station. Deze gronden sluiten aan bij de gronden van het Lange Water maar krijgen de bestemming Groen

en niet de bestemming Natuur en worden ook geen nieuw natuurgebied. Hierdoor is wildbeheer niet uitgesloten.

In het gebied zal hierdoor wel ruimte ontstaan voor diverse soorten zoals (water)vogels en kleine zoogdieren. Deze soorten komen echter nu ook al voor in de omgeving, vanwege de natuurbestemming van het Lange Water.

Vleermuizen, vogels, de rugstreeppad en de bunzing.
Een aantal reclamanten hebben hun zorgen geuit over het verstoren van het leefgebied van verschillende beschermde soorten zoals vleermuizen, vogels, de rugstreeppad en de bunzing. Ook zijn er zorgen geuit over draadslachtoffers. Ook hier wordt op in gegaan.

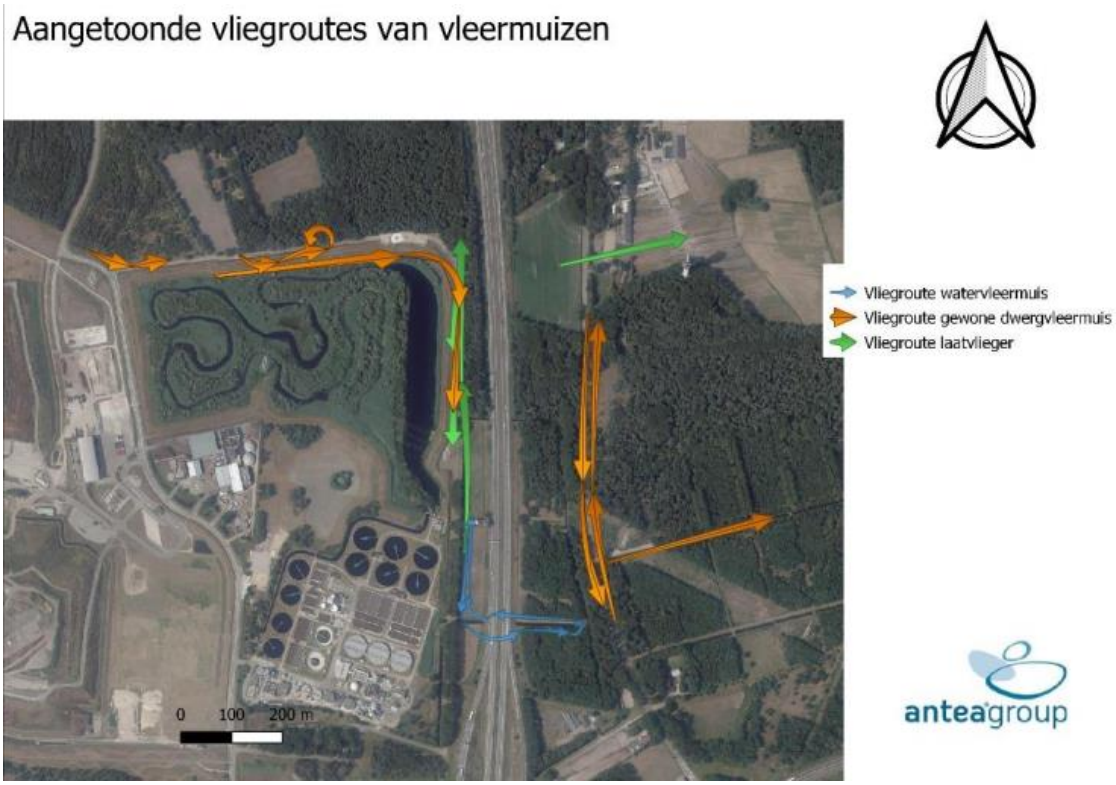
Vleermuizen
Vleermuizen zijn beschermde diersoorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Daarom zijn in de Wet natuurbescherming enkele verbodsbepalingen opgenomen ten aanzien van vleermuizen welke in principe niet overtreden mogen worden.

In de natuurtoets is geconstateerd dat er mogelijke effecten zijn op de naastgelegen watergang, welke mogelijk functioneert als essentiële vliegroute voor vleermuizen. De watergang gaat niet verloren, maar er vindt mogelijk wel verstoring plaats in de vorm van licht en geluid. Hierdoor kan de watergang zijn functie als essentieel onderdeel van het leefgebied van vleermuizen verliezen. De watergang het Lange Water maakt onderdeel uit van een vliegroute van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis. Daarnaast wordt deze locatie ook als foerageergebied gebruikt door de bovengenoemde soorten.

Er is vooraf overlegd met de initiatiefnemer dat eventuele toename in licht en geluid moet worden voorkomen op naastgelegen watergang/NNB-gebied. In het definitieve ontwerp van het station worden maatregelen getroffen om toename in licht en geluid te voorkomen op naastgelegen watergang. Hierdoor worden er uiteindelijk geen effecten op essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen verwacht. Het aangrenzende foerageergebied en de vliegroute moeten ook ten tijde van de realisatiefase haar functies kunnen vervullen. Wanneer aan de volgende randvoorwaarden wordt voldaan, zijn geen negatieve effecten op dit (essentiële) foerageergebied en deze vliegroute voor vleermuizen te verwachten:

- De werkzaamheden worden tussen zonsopkomst en zonsondergang uitgevoerd;
- Indien werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopkomst worden uitgevoerd mag geen kunstmatige verlichting worden toegepast die op het aangrenzende gebied van het Lange Water schijnt.

Vliegroutes vleermuizen
Een aantal reclamanten hebben hun zorgen geuit over het effect van de hoogspanningsleiding en de bijbehorende magneetveldzones op de vliegroutes van vleermuizen. In het plangebied zijn veel vliegroutes aanwezig, waardoor er veel activiteit is van vleermuizen in het plangebied. In 2021 is een onderzoek uitgevoerd door Antea Group ten noorden van Tilburg, langs de Provincialeweg N261. Hier loopt een bestaande 380 kV verbinding van Geertruidenberg naar Eindhoven en is onder andere onderzoek uitgevoerd naar de vliegroutes van vleermuizen nabij hoogspanningsleidingen. Uit dit onderzoek is gebleken dat er aan beide zijden van de N261 kruisend op de 380 kV verbinding een essentiële vleermuizenroute is (zie ook de Figuur 4-6 hieronder). Deze hoogspanningsverbinding is vanaf 1969 in dienst. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de vleermuizen in de buurt van een hoogspanningsverbinding een vliegroute hebben onder de hoogspanningsverbinding door en deze route niet verstoord wordt door eventuele magneetvelden. In paragraaf 3.4.8 van deze reactienota wordt ook nog verder in gegaan op de effecten van magneetvelden op dieren.

Figuur 3-6: Aangetoonde vliegroutes van vleermuizen uit het genoemde rapport

Vogels
Binnen het plangebied wordt gebroed door (algemene) broedvogels. Met name de oever- en bermvegetatie en akkers zijn geschikt voor waargenomen soorten als kieviten en graspiepers. Met de meeste broedvogels kan echter in de algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Tevens worden ecologische werkprotocollen opgesteld om de effecten op soorten en verstoring aan het leefgebied zoveel als mogelijk te voorkomen.

Voor trekvogels geldt dat een passende beoordeling is uitgevoerd door Bureau Waardenburg. Dit was om inzicht te krijgen in hoeveel van deze soorten in het plangebied voorkomen en of het effect van het planvoornemen negatief is of uit te sluiten valt. Het onderzoek naar mogelijke draadslachtoffers onder beschermde vogels volgt uit de Wet natuurbescherming. De effecten van een ontwikkeling (die de dood van vogels tot gevolg kan hebben) moeten worden onderzocht. Dit betrof zowel een bureauonderzoek als een veldonderzoek. Hierin zijn onder andere 107 vogelsoorten meegenomen, waaronder ganzensoorten. Ter beperking van het aantal draadslachtoffers worden voorzieningen aan de draden aangebracht die de draden beter zichtbaar maken. Daarbij wordt ook gekeken naar maatregelen die effectief zijn in de nacht. Ook worden maatregelen getroffen bij de bliksemdraad en retourstroomgeleider.

Rugstreeppad
Het plangebied voldoet aan de biotoopeisen van de rugstreeppad. Er is tijdens het uitgevoerde onderzoek geen voortplantingsbiotoop binnen of nabij het plangebied vastgesteld. Daarnaast hebben de onderzoekers de rugstreeppad niet aangetroffen in het plangebied. Wél geven de onderzoekers aan dat deze in de wijde omgeving voorkomt op basis van waarnemingen van derden. De te treffen maatregelen op basis van deze bevindingen zijn om vestiging van de rugstreeppad in het plangebied, gedurende de werkzaamheden te voorkomen, aangezien rugstreeppadden grote afstanden kunnen afleggen. Deze maatregelen zijn standaardmaatregelen die bij meerdere projecten met succes zijn toegepast.

Bunzing
Alle marterachtigen zijn beschermd in de provincie Noord-Brabant onder artikel 3.10, onderdeel A van de Wet natuurbescherming. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van bunzingverblijfplaatsen binnen het plangebied. Dit was niet mogelijk in verband met geweigerde terreinbetreding. Hierdoor is gekozen voor het worst-case scenario en wordt er vanuit gegaan dat verblijfplaatsen aanwezig zijn en worden aangetast.

Voor de bunzing is een ontheffing aangevraagd. In het landschapsinpassingsplan is rekening gehouden met de soort. Er worden voldoende mitigerende maatregelen genomen, bijvoorbeeld het aanbrengen van takkenrillen in het gebied waar de landschappelijke inpassing wordt aangelegd. Het gebied blijft hiermee functioneel voor de bunzing.

Conclusie
De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.8 Magneetvelden

Een aantal reclamanten heeft aangegeven zich zorgen te maken over de gezondheid van zowel mens als dier ten gevolge van magneetvelden welke worden geproduceerd door het hoogspanningsstation en de bijbehorende hoogspanningsverbindingen.

Beleid en uitkomsten onderzoek
Rond hoogspanningsverbindingen ontstaan magneetvelden. Er is uitgebreid wetenschappelijk onderzoek gedaan naar dit onderwerp. Er is geen sprake van wettelijke limieten voor blootstelling aan deze magnetische velden, maar er is wel sprake van Europees en nationaal beleid. De rijksoverheid is verantwoordelijk voor beleid en regelgeving op het gebied van magneetvelden. Op basis van het wetenschappelijk onderzoek zijn in internationaal verband limieten aanbevolen voor de sterkte van het magnetische veld. Deze houden in dat blootstelling aan meer dan 100 microtesla wordt afgeraden. Dit niveau wordt in Nederland nergens op voor het publiek toegankelijke plaatsen door bovengrondse hoogspanningsverbindingen overschreden.

Meer concreet is het advies om geen woningen, scholen, crèches en kinderdagverblijven te bouwen in de nabijheid van een bestaande hoogspanningslijn en om bij het inpassen van een nieuwe bovengrondse hoogspanningslijn zo veel als redelijkerwijs mogelijk te vermijden dat er nieuwe situaties ontstaan waarbij kinderen langdurig verblijven in het gebied rond bovengrondse hoogspanningslijnen waarbinnen het jaargemiddelde magneetveld hoger is dan 0,4 microtesla. Het beleidsadvies rondom hoogspanningsleidingen en de Handreiking van het RIVM zijn leidend als het gaat om de relatie tussen gezondheid en magneetvelden in Nederland. Beide documenten zijn uiteengezet in de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan.

Uit het onderzoek dat is gedaan voor Hoogspanningsstation Halsteren kan worden geconcludeerd dat er geen gevoelige bestemmingen binnen de genoemde 0,4 microteslacontour liggen. Ditzelfde geldt voor de ondergrondse leidingen rondom het station. Voor de inlussing is door DNV nader onderzoek uitgevoerd, welke als bijlage is bijgevoegd bij het ontwerpbestemmingsplan. Hierin is overlap geconstateerd tussen een magneetveldzone en een kadastraal perceel met een woonbestemming, maar niet met het bouwvlak dat op dit perceel is gesitueerd. Aan de hand van het geldende beleid en de RIVM Handreiking kan dan geconcludeerd worden er geen sprake is van een gevoelige bestemming.

Het Beleidsadvies inzake hoogspanningslijnen en het magneetveld is van toepassing op woningen, scholen, crèches en kinderopvangplaatsen. Op basis van het geldende beleid en de huidige stand van wetenschappelijke onderzoek en de wetenschappelijke consensus die er nu is over de effecten van magneetvelden op de gezondheid van mensen, is er geen reden om aan te nemen dat de magneetvelden van Hoogspanningsstation Halsteren een negatief effect zullen hebben op de gezondheid van omwonenden.

Dieren en magneetvelden
Zoals eerder genoemd in paragraaf 3.4.7 van deze reactienota hebben een aantal reclamanten hun zorgen geuit over de effecten van magneetvelden op vee en andere diersoorten. Naast dat bovenstaand beleid en de Handreiking van het RIVM van toepassing is om de gezondheid van mensen te waarborgen rondom magneetvelden is daarnaast ook literatuur onderzoek gedaan naar de effecten van magneetvelden op dieren: M.A.M. Beerlage, EM-velden van hoogspanningslijnen -onderzoek nar effecten op koeien, paarden, schapen en varkens, DNV GL rapport 15-2529, 26 oktober 2015.

Uit dit literatuuronderzoek blijkt dat er onderzoek is uitgevoerd naar (gezondheids)effecten van blootstelling aan elektrische en magnetische velden van hoogspanningslijnen bij koeien. Er is geen tot weinig onderzoek verricht naar (gezondheids)effecten bij bijvoorbeeld paarden, schapen en varkens.

Het onderzoek dat is verricht met koeien, is vrijwel allemaal uitgevoerd door dezelfde onderzoeksgroep in Canada. Uit dat onderzoek blijkt dat er geen gezondheidseffecten op koeien te verwachten zijn bij blootstelling aan velden van hoogspanningslijnen.

Het is echter niet uitgesloten dat deze dieren de elektrische velden van hoogspanningslijnen kunnen waarnemen, wanneer de veldsterkte hoger is dan een zekere waarnemingsdrempel. Overigens blijft de elektrische veldsterkte onder hoogspanningslijnen in Nederland onder normale omstandigheden beperkt tot 5 kV/m, conform de aanbeveling die geldt voor de blootstelling van mensen. Dit waarnemen van de elektrische velden op zich leidt echter niet tot gezondheidseffecten.

Over waarneming van magnetische velden door andere dieren is veel minder bekend. Sommige dieren gebruiken variaties in het magnetische veld van de aarde om zich te oriënteren tijdens migratie. Echter, dit is een statisch veld en geen extreem laagfrequent wisselveld zoals bij hoogspanningslijnen.

Ter vergelijking: mensen kunnen magnetische velden pas “waarnemen” vanaf een veldsterkte hoger dan 1000 microtesla. De magnetische veldsterkte onder hoogspanningslijnen is vrijwel altijd lager dan 10 microtesla. Voor blootstelling van dieren aan elektrische en magnetische velden zijn geen aanbevelingen of grenswaarden opgesteld. Het is echter aannemelijk dat de effecten die bij sterke velden bij mensen kunnen optreden ook kunnen voorkomen bij dieren. Er zijn dan ook geen aanwijzingen dat de aanbevelingen die voor mensen gelden onvoldoende bescherming bieden voor dieren.

In een zaak over de realisatie van een nieuw hoogspanningsstation in westelijk Friesland ging het ook om de potentiële schadelijke effecten van elektromagnetische velden op de gezondheid van landbouwdieren (ECLI:NL:RVS:2023:3123). Hierin heeft de Raad van State geoordeeld dat er geen wetenschappelijk bewijs is dat uitwijst dat elektromagnetische velden vanwege hoogspanningsverbindingen significante effecten hebben op deze landbouwdieren. Zolang de 0,4 µT-contouren worden gerespecteerd is de aanleg van hoogspanningskabels verantwoord en mag het door gaan.

Op basis van het genoemde onderzoek en de recente uitspraak van de Raad van State is er geen reden om aan te nemen dat sprake is van schadelijke effecten op dieren als gevolg van magneetvelden van hoogspanningslijnen. Het houden van dieren onder de nieuwe hoogspanningslijnen is dan ook zonder meer mogelijk.

Conclusie
De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.9 Afwikkeling van verkeer in de aanlegfase en aanleg extra afrit

Reclamanten vrezen voor overlast door het bouwverkeer en menen dat de verkeersveiligheid in het geding is tijdens de realisatiefase van het hoogspanningsstation.

Het zo veel mogelijk beperken van overlast door bouwverkeer en garanderen van verkeersveiligheid is altijd het uitgangspunt bij ontwikkelingen. Om dit zoveel mogelijk te garanderen is een verkeersplan opgesteld, waarbij advies is ingewonnen bij Traffic Service Nederland. Daarnaast is het verkeersplan vanuit landschapsoogpunt beoordeeld.

Om hinder te beperken en veiligheid te waarborgen wordt samen met de gecontracteerde aannemer gekeken hoe de hoeveelheid hinder die optreedt of die wordt opgemerkt tot het minimum kunnen beperken. Zo wordt er rekening mee gehouden bij het nemen van verkeersmaatregelen die de hinder doen afnemen of de veiligheid

zichtbaar verhogen. Ook is er aan de voorkant onderzocht welke aanvoerwegen het beste gebruikt kunnen worden in verband met veiligheid (o.a. voor fietsers, bereikbaarheid en beperken van de overlast).

Daarbij zorgt TenneT dat het gebied tijdens de (bouw-)werkzaamheden bereikbaar blijft voor landbouwverkeer en mits dat veilig kan ook voor recreatief verkeer. Wanneer tijdens de realisatieperiode de weg niet veilig is voor recreatief verkeer, dan wordt in overleg met de gemeente een passend alternatief gezocht en wordt de bewegwijzering hier tijdelijk op aangepast. Dit is geborgd in een (anterieure) overeenkomst tussen de gemeente en TenneT.

In de verkeersanalyse is naar de afwikkeling van bouwverkeer gekeken. Hiervoor zijn meerdere andere opties gevonden die haalbaar zijn en die niet door bewoonde gebieden gaan wat de onderliggende wens/eis van de gemeente was.

Uit de verkeersanalyse is gebleken dat een tijdelijke afslag aan de Eendrachtweg niet nodig en wenselijk is. Er is een veilig alternatief, waarbij geen ingreep hoeft te worden gedaan aan het huidige talud van de weg en waarvoor geen extra kosten gemaakt worden. De voorgenomen route loopt via de Eendrachtweg en de rotondes op Tholen, terug oostwaarts en vervolgens via de afrit naar de Noorder Kreekweg. Het bouwverkeer kan goed via bestaande wegen en afslagen, op een veilige manier en met beperkte hinder voor de omgeving de stationslocatie bereiken. Uit het onderzoek is gebleken dat het extra bouwverkeer ook niet leidt tot extra stagnatie van het huidige verkeer.

Voor het uitzonderlijk transport van de transformatoren zijn de mogelijkheden over water onderzocht. Hiervoor is een veilige route vanaf de haven in Bergen op Zoom onderzocht. Het uitzonderlijk verkeer vindt daarnaast meestal in de nachtperiode plaats om overlast voor ander verkeer zo veel mogelijk te minimaliseren.

De aanleg van een tijdelijke afslag leidt tot aantasting van de volwassen houtwal die op dit moment op het talud van de Eendrachtweg staat. Deze is vanaf deze weg gezien een belangrijk onderdeel van de landschappelijke inpassing (als zijnde afscherming van het station), met name voor inwoners die aan de zuidkant van de Eendrachtweg wonen. Wanneer deze voor de tijdelijke afslag opnieuw zou moeten worden aangeplant duurt het een langere tijd voordat deze weer zorgt voor voldoende afscherming. Er is hierdoor niet gekozen om een tijdelijke afslag te realiseren op de Eendrachtweg.

In de bouwcommunicatie is tijdig, volledig en correct informeren over werkzaamheden en veiligheid in en om de werkterreinen een belangrijke taak. TenneT zorgt voor goede bereikbaarheid en staat open voor suggesties, opmerkingen en vragen tijdens het gehele project.

Conclusie
De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.10 Planschade

Reclamanten vrezen voor een waardedaling van hun eigendom(men) door de realisatie van het hoogspanningsstation.

Indien omwonenden menen dat er sprake is van waardevermindering van bijvoorbeeld hun woning als gevolg van ruimtelijke wijzigingen in de omgeving, zoals het plaatsen van het hoogspanningsstation, dan kunnen zij een beroep doen op planschadevergoeding. Hierbij zij opgemerkt dat planschade ziet op schade in de vorm van een inkomensderving of een vermindering van de waarde van een onroerende zaak ten gevolge van een planologische wijziging. De juridische grondslag voor planschade is artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening. Of er daadwerkelijk sprake is van een waardedaling en hoe groot dat deze daling is zal moeten blijken uit een planschadeprocedure. Deze procedure is een aparte procedure en staat los van een bestemmingsplanprocedure.

Omwonenden kunnen bij de gemeente, binnen vijf jaar na het onherroepelijk worden van de gestelde schadeveroorzakende omgevingsvergunning(en)/bestemmingsplannen, een verzoek tot planschade indienen. Deze verzoeken worden door een onafhankelijke deskundige beoordeeld conform de Procedureverordening advisering bij planschadeverzoeken van de gemeente. Hierbij worden uiteenlopende hinderfactoren beschouwd. Eventuele planschade, die moet worden uitgekeerd aan omwonenden, verhaalt de gemeente op

de initiatiefnemers. Dit biedt voldoende zekerheid om uitkering van eventuele tegemoetkoming in planschade te kunnen waarborgen en te verhalen bij de initiatiefnemer.

Het feit dat er mogelijk planschade geclaimd kan worden zegt echter niet dat het nieuwe hoogspanningsstation binnen het betreffende plangebied onaanvaardbaar is. Er is getracht om zoveel als mogelijk met allerlei belangen rekening te houden. Gelet op alle uitgevoerde onderzoeken en hetgeen verwoord is ter onderbouwing in de toelichting, zijn wij van mening dat het hoogspanningsstation binnen het plangebied vanuit ruimtelijk-planologisch oogpunt aanvaardbaar is.

Een eventuele planschadeprocedure staat de vaststelling van dit bestemmingsplan dan ook niet in de weg.

Conclusie
De ingediende reacties met betrekking tot dit onderwerp hebben niet geleid tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3.4.11 Overige zienswijzen

In bijlage 1 bij dit document is een tabel bijgevoegd, waarin elke zienswijze is samengevat en waarbij onze reactie is toegevoegd. Indien de zienswijze betrekking heeft op een thema die in deze algemene reactienota is opgenomen, wordt daar dan ook naar verwezen. Dit document maakt integraal onderdeel uit van deze reactienota zienswijzen bestemmingsplan Hoogspanningsstation Halsteren.

4. Aanpassingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen en ambtshalve aanpassingen

De ingediende zienswijzen gaven geen aanleiding om het ontwerp-bestemmingsplan aan te passen. Wel is er een ambtshalve aanpassing en zijn er enkele niet inhoudelijke tekstuele aanpassingen.

Ambtshalve aanpassingen
De voorwaardelijke verplichting opgenomen in artikel 3.3.1 van de regels van het ontwerpbestemmingsplan 'hoogspanningsstation Halsteren' komt te vervallen en wordt vervangen door een nieuw artikel 3.3.1 met daarin de aangepaste realisatie termijn van de landschappelijke inpassing.

- Het oude artikel wat komt te vervallen luidt:

  "3.3.1 Voorwaardelijke verplichting
  Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in elk geval gerekend het gebruiken en in stand houden van het gebruik van gronden en bouwwerken, overeenkomstig de in artikel 3.1 opgenomen bestemmingsomschrijving, indien de aanleg, het beheer en de instandhouding van de landschapsmaatregelen (zoals opgenomen in Bijlage 1 Landschappelijk inpassingsplan) niet binnen 3 jaar na ingebruikname van het hoogspanningsstation is gerealiseerd."

- Het hiervoor in plaats komende nieuwe artikel 3.3.1 luidt:

  "3.3.1. Voorwaardelijke verplichting
  Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in elk geval gerekend het gebruiken en in stand houden van het gebruik van gronden en bouwwerken, overeenkomstig de in artikel 3.1 opgenomen bestemmingsomschrijving, indien de aanleg, het beheer en de instandhouding van de landschapsmaatregelen (zoals opgenomen in Bijlage 1 Landschappelijk inpassingsplan) niet voor de ingebruikname van het hoogspanningsstation is gerealiseerd."

Tekstuele aanpassingen
De natuurtoets in bijlage 17 van het bestemmingsplan is naar aanleiding van een kennelijke verschrijving aangepast. Op pagina 32 van de natuurtoets stond per abuis dat er een compensatie van de NNB nodig is als het geluidniveau stijgt boven de 48 dB(A) in boslandschappen. Dit moet echter 47 dB(A) zijn. Deze tekstuele aanpassing is doorgevoerd en heeft geen verdere consequenties voor de uitgangspunten en conclusies in de natuurtoets, omdat er wel aan de 47 dB(A) is getoetst. Ook de uitgangspunten en conclusies van andere onderzoeken waarin naar dit rapport is verwezen zijn onveranderd. Naar aanleiding hiervan zijn de volgende tekstuele aanpassingen gedaan:

- In de toelichting is in paragraaf 4.10 "Ecologie", onder het kopje "Natuurnetwerk Brabant" en "Indirecte aantasting" de richtwaarde voor boslandschappen aangepast naar 48dB(A);
- In de toelichting is in paragraaf 6.2.2 "Maatschappelijke uitvoerbaarheid" onder het kopje 'zienswijzen' de opmerking van de provincie uitgelegd;
- In bijlage 17 'Natuurtoets' bij de toelichting is in paragraaf 5.3.2 'Effecten op Natuurnetwerk Brabant' onder het kopje 'indirecte aantasting' de richtwaarden voor boslandschappen aangepast naar 48dB(A).

Bijlage 1: Individuele beantwoording zienswijzen

Bijlage 2: Lijst indiener zienswijzen (VERTROUWELIJK)

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensoring en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Copyright ©
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@antegroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlenen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.